

Strasbourg, 6 decembrie 2019

CEPEJ(2019)15

**COMISIA EUROPEANĂ PENTRU EFICIENȚA JUSTIȚIEI
(CEPEJ)**

Scoaterea din izolare a judecătorilor

**Orientări pentru îmbunătățirea aptitudinilor și competențelor judecătorilor,
consolidarea schimbului de cunoștințe și a colaborării și depășirea culturii de
izolare judiciară**

*Document adoptat de CEPEJ în cea de-a 33-a sesiune plenară, în perioada 5-6
decembrie 2019*

Cuprins

Cuvânt înainte	4
ORIENTĂRI PRIVIND CIRCULAȚIA INFORMAȚIILOR	6
ORIENTĂRI PRIVIND RECIPROCIȚATEA.....	7
ORIENTĂRI PRIVIND TRANSPARENȚA.....	8
ORIENTĂRI PRIVIND COOPERAREA.....	9
ORIENTĂRI PRIVIND SCHIMBUL DE INFORMAȚII	10
ORIENTĂRI PRIVIND PREVENIREA RISCURILOR PSIHOSOCIALE	11
ORIENTĂRI PRIVIND ETICA POZITIVĂ.....	12
Introducere	13
I. Eliminarea izolării pentru a îmbogăți cunoștințele judecătorilor	15
A. Orientări privind circulația informațiilor: crearea de instrumente pentru schimbul de cunoștințe între judecători; asigurarea caracterului inteligibil al informațiilor partajate și controlarea conținutului și accesului la acestea..	15
B.	
Exemplul 1: Forumuri și blog-uri care stochează și centralizează informații.....	15
Exemplul 2: Grupuri de discuții pentru partajarea informațiilor.....	16
Exemplul 3: Menținerea reuniunilor judiciare drept canal preferat pentru schimbul de informații	16
Concluzie/întrebări	17
C. Orientări privind reciprocitatea: dezvoltarea și răspândirea instrumentelor pentru crearea și diseminarea modelelor de decizie, respectând în același timp independența judecătorilor și controlând calitatea documentelor astfel transmise	18
Exemple.....	18
Concluzie/întrebări	19
D. Orientări privind transparența: asigurarea deschiderii față de inovațiile judiciare prin diseminarea evenimentelor actuale printr-un canal electronic și organizarea de întâlniri interne sau deschise partenerilor pentru a încuraja apariția de noi puncte de vedere	19
Exemplul 1: Accesul la bazele de date pentru consultarea legislației și a jurisprudenței	20
Exemplul 2: Utilizarea judecătorilor referenți.....	21
Exemplul 3: Organizarea de întâlniri între judecători și alți profesioniști.....	21
Concluzie/întrebări	23
E. Orientări privind cooperarea: dezvoltarea unei echipe în jurul judecătorului pentru beneficii de calitate și timp, concentrându-și activitatea pe procesul decizional, fără a pune sub semnul întrebării independența acestuia	24

Exemple.....	24
Concluzie/întrebări	25
II. Eliminarea izolării pentru a îmbunătăți cunoștințele și abilitățile judecătorilor.....	26
A. Orientări privind schimbul de informații: dezvoltarea intervizării, pentru a încuraja schimburile pașnice inter pares privind practicile profesionale.....	26
Exemple.....	26
Concluzie/întrebări	29
B. Orientări privind prevenirea riscurilor psihosociale: oferirea de sprijin judecătorilor prin grupuri de sprijin, seminarii sau instruire pentru a asigura bunăstarea lor la locul de muncă	30
Exemplul 1: analiza riscurilor psihosociale	30
Exemplul 2: prevenirea riscurilor psihosociale.....	30
Exemplul 3: protecția judecătorilor	31
Concluzie/întrebări	32
C. Orientări privind etica pozitivă: dezvoltarea eticii pozitive prin crearea de ghiduri etice și încurajarea implementării lor practice în rândul judecătorilor	33
Exemplul 1: Crearea de standarde etice	33
Exemplul 2: Judecători supleanți: instruire	34
Exemplul 3: Susținerea și răspunsul la întrebările judecătorilor: programe de monitorizare și asistență	34
Concluzie/întrebări	35
Concluzie.....	36
Anexa I: Chestionar referitor la Nota de informare privind evaluarea activităților judecătorilor dintr-o perspectivă calitativă (termen limită pentru Secretariatul CEPEJ: 11 iulie 2018)	37
Anexa II: Bibliografie	40
Analiză critică:.....	41

Cuvânt înainte

Grupul de Lucru CEPEJ privind calitatea justiției (CEPEJ-GT-QUAL) al Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) a studiat diferitele mijloace și instrumente utilizate în statele membre ale Consiliului Europei (CoE) pentru a îmbunătăți calitatea activității judecătorilor. S-a observat că o tradiție de izolare înconjoară funcțiile judiciare. Aceasta se datorează, în special, independenței judecătorilor, care poate fi percepută uneori ca o barieră, și naturii solitare a luării deciziilor. Împotriva acestei izolări au fost adoptate multe inițiative la nivel european.

Acestea includ asigurarea unui schimb optim de cunoștințe. Instrumente precum canalele de discuție între judecători sau diseminarea modelelor de luare a deciziilor fac posibilă îmbogățirea cunoștințelor judecătorilor. Alte instrumente la fel de ambițioase încearcă să îmbogățească practicile profesionale și aptitudinile interpersonale ale judecătorilor. Acest lucru este valabil în cazul intervizării sau dezvoltării în instanțe a orientărilor privind etica pozitivă.

Prin efortul colectiv al membrilor Rețelei de instanțe pilot a CEPEJ, o prezentare generală a acestor practici a fost prezentată membrilor CEPEJ-GT-QUAL. La sfârșitul acestui proces, a părut potrivită elaborarea de orientări și principii care să vizeze prezentarea instrumentelor și mijloacelor care ar putea îmbunătăți activitatea judecătorilor, în special prin îmbogățirea cunoștințelor acestora, dar și prin contribuția la bunăstarea lor la locul de muncă. În plus, acest document urmărește să evidențieze bunele practici și elementele care au un impact pozitiv asupra calității sistemului judiciar în ansamblu, permițând judecătorilor să ofere o muncă de calitate mai bună. Se adresează în special consiliilor judiciare și institutelor de formare, care, fără îndoială, au un rol cheie de jucat în promovarea unei culturi noi, mai colaborative.

1 ORIENTĂRI PRIVIND CIRCULAȚIA INFORMAȚIILOR:

Crearea de instrumente pentru schimbul de cunoștințe între judecători; asigurarea caracterului inteligibil al informațiilor partajate și controlarea conținutului și accesului la acestea

2 ORIENTĂRI PRIVIND RECIPROCITATEA:

Dezvoltarea și răspândirea instrumentelor pentru crearea și diseminarea modelelor de decizie, respectând în același timp independența judecătorilor și controlând calitatea documentelor astfel transmise

3 ORIENTĂRI PRIVIND TRANSPARENȚA:

Asigurarea deschiderii față de actualizările din domeniul judiciar prin diseminarea acestora printr-un canal electronic și organizarea de întâlniri interne sau deschise partenerilor pentru a încuraja apariția de noi puncte de vedere

4 ORIENTĂRI PRIVIND COOPERAREA:

Dezvoltarea unei echipe în jurul judecătorului pentru beneficii de calitate și timp, concentrându-și activitatea pe procesul decizional, fără a pune sub semnul întrebării independența acestuia

5 ORIENTĂRI PRIVIND SCHIMBUL DE INFORMAȚII:

Dezvoltarea intervizării, pentru a încuraja schimburile pozitive inter pares privind practicile profesionale

6 ORIENTĂRI PRIVIND PREVENIREA RISCURILOR PSIHOSOCIALE:

Oferirea de sprijin judecătorilor prin grupuri de sprijin, seminarii sau instruire pentru a asigura bunăstarea lor la locul de muncă

7 ORIENTĂRI PRIVIND ETICA POZITIVĂ:

Dezvoltarea eticii pozitive prin crearea de ghiduri etice și încurajarea implementării lor practice în rândul judecătorilor.

1

ORIENTĂRI PRIVIND CIRCULAȚIA INFORMAȚIILOR:

Crearea de instrumente pentru schimbul de cunoștințe între judecători; asigurarea caracterului inteligibil al informațiilor partajate și controlarea conținutului și accesului la acestea

Instanțele pilot au arătat un interes real pentru utilizarea grupurilor de discuții, a blogurilor și a forumurilor de discuții. Un astfel de model colaborativ de schimb de cunoștințe între judecători este, fără îndoială, un instrument care poate îmbunătăți calitatea deciziilor, oferind judecătorilor acces la surse teoretice și legislative relevante. Cel mai important, oferă acces la practica colegilor acestora în implementarea acestor surse.

Instanțele sunt încurajate să creeze instrumente pentru schimbul de cunoștințe și expertiză, cum ar fi forumuri de discuții sau bloguri personalului judiciar. Acest lucru ajută la prevenirea izolării prin promovarea unui mediu de lucru dinamic și contribuie la armonizarea practicilor și deciziilor, ceea ce oferă certitudine juridică. De asemenea, aceste instrumente pot deveni o modalitate utilă de arhivare a memoriei instanțelor pentru a asigura transmiterea.

Cu toate acestea, utilizarea acestor instrumente ar fi putut avea unele limitări, mai ales atunci când informațiile abundente și sortate în mod necorespunzător au dus la saturația sistemului. Acesta este motivul pentru care pare important să se asigure caracterul inteligibil al informațiilor prin organizarea diseminării și stocării acestora într-un mod structurat și relevant, de exemplu prin utilizarea cuvintelor-cheie.

În cele din urmă, pare esențială compararea acestor instrumente și a utilizării lor cu cerințele etice ale judecătorului, în special în ceea ce privește secretul profesional și independența judiciară, prin protejarea datelor sensibile colectate, prin restricționarea accesului la baza de date a personalului judiciar și prin utilizarea unui serviciu de găzduire independent (instituțiile academice par să îndeplinească aceste cerințe).

2

ORIENTĂRI PRIVIND RECIPROCITATEA:

Dezvoltarea și răspândirea instrumentelor pentru crearea și diseminarea modelelor de decizie, respectând în același timp independența judecătorului și controlând calitatea documentelor astfel transmise

Răspunsurile primite de instanțele judecătorești pilot indică faptul că bazele de date care colectează hotărâri judecătorești, legislație și modele de hotărâri sunt larg răspândite în întreaga Europă și constituie un instrument esențial pentru activitatea zilnică a judecătorilor.

Pentru a facilita activitatea judecătorilor, este recomandată asigurarea accesului la aplicații de lucru ușor de utilizat, unde, pe lângă legislație, jurisprudență și literatură juridică, pot fi propuse și modele de hotărâri. Aceste instrumente economisesc timpul judecătorilor, în special în contextul acțiunilor colective, și promovează armonizarea jurisprudenței. De asemenea, pot ajuta la eliminarea izolării judecătorilor și promova o cultură a schimbului de informații, acordându-le acces la hotărârile luate de colegii lor în cauze similare.

Cu toate acestea, utilizarea modelelor de hotărâri nu este lipsită de riscuri. În timp ce instrumentele de redactare sunt un factor irefutabil în îmbunătățirea performanței și calității activității judecătorilor, acestea nu pot înlocui puterea de apreciere a acestora în procesul de luare a deciziilor, care garantează o justiție independentă și imparțială. Judecătorul trebuie să poată renunța oricând la instrumente și să îmbogățească în mod util documentele emise.

Mai mult, calitatea acestor noi metode de lucru presupune controlul documentelor prezentate ca modele prin actualizări frecvente ce pot avea loc în mod util sub supravegherea unui judecător ales de către și în cadrul comunității de lucru sau de autoritatea competentă. În cele din urmă, îmbunătățirea constantă a aplicațiilor este esențială pentru a se asigura că acestea satisfac pe deplin nevoile.

3

ORIENTĂRI PRIVIND TRANSPARENȚA:

Asigurarea deschiderii față de actualizările din domeniul juridic prin diseminarea acestora printr-un canal electronic și organizarea de întâlniri interne sau deschise partenerilor pentru a încuraja apariția de noi puncte de vedere

Răspunsurile primite arată că majoritatea țărilor au la dispoziție instrumente informatice, în special baze de date concepute pentru a compila surse legislative și jurisprudențiale și pentru a furniza informații organizate despre evenimentele actuale. Utilitatea acestor baze de date face necesară actualizarea lor în mod regulat, dezvoltarea de motoare de căutare din ce în ce mai eficiente și dezvoltarea de instrumente intuitive și ușor de utilizat.

Pe lângă aceste baze de date, judecătorii pot fi numiți responsabili în cadrul jurisdicției unei instanțe pentru diseminarea evoluțiilor juridice și jurisprudențiale. Această distribuție poate lua forma unei scrisori electronice sau a unor întâlniri.

Buletinele informative electronice economisesc timp în comparație cu întâlnirile fizice, dar frecvența distribuției lor trebuie controlată pentru a preveni saturația canalelor de informații. Mai mult, referențierea buletinelor informative care utilizează cuvinte cheie, precum și compilarea acestora asigură durabilitatea lor în timp și evită pierderea informațiilor.

Multe țări organizează, de asemenea, întâlniri între judecătorii instanțelor care au ca scop diseminarea evoluțiilor juridice în jurisprudență și bune practici profesionale. Aceste întâlniri permit o mai bună armonizare a practicilor, care este o sursă de certitudine juridică, și permit, de asemenea, judecătorilor să iasă din izolarea lor, oferindu-le un spațiu pentru a-și împărtăși dificultățile.

În plus, unele țări (Finlanda, Italia, Ungaria) deschid astfel de întâlniri altor parteneri din jurisdicție și profesioniști din domeniul juridic. Dezvoltarea acestor întâlniri multidisciplinare asigură faptul că instanța și judecătorii săi sunt deschiși lumii exterioare și partenerilor principali. Este o oportunitate de a dezvolta obiective și metode de lucru comune, dar și de a discuta dificultățile respective ale participanților. Ca atare, deschiderea întâlnirilor legate de activitatea judiciară pare a fi o bună practică ce trebuie încurajată.

4

ORIENTĂRI PRIVIND COOPERAREA:

Dezvoltarea unei echipe în jurul judecătorului pentru beneficii de calitate și timp, concentrându-și activitatea pe procesul decizional, fără a pune sub semnul întrebării independența acestuia

Asistenții juridici, care există deja în mai multe țări, pot fi responsabili pentru pregătirea ședințelor, efectuarea sarcinilor simple sau asistarea judecătorului în cercetarea acestuia. Această asistență, axată pe sarcini specifice, are ca scop accelerarea și îmbunătățirea activității judecătorului prin rezervarea timpului său de lucru pentru luarea deciziilor.

Punând judecătorul în centrul unei echipe în care fiecare își aduce propriile specificități, luarea deciziilor nu poate fi decât îmbogățită. Judecătorul este o parte integrantă a unui lanț decizional (civil sau penal) în care sunt implicate părțile, avocații și alți membri ai personalului judiciar (procurori și grefieri). Calitatea procesului decizional implică luarea în considerare a eficienței și calității acestui lanț (civil și penal) în toate componentele sale.

Cu toate acestea, aceasta nu înseamnă delegarea tuturor prerogativelor judecătorului. Nu pare acceptabil ca judecătorii să delege anumite funcții din cauza statutului lor. Imparțialitatea și independența sistemului judiciar implică faptul că inima procesului decizional trebuie să fie rezultatul reflecției personale a judecătorului.

5

ORIENTĂRI PRIVIND SCHIMBUL DE INFORMAȚII:

Luarea în considerare a dezvoltării intervizării, pentru a încuraja schimburile pozitive inter pares privind practicile profesionale

Intervizarea este un mecanism în două faze pentru întâlnirea și schimbul de idei între colegi. Mai întâi, un judecător observator observă un coleg în munca sa și apoi trimite notele sale judecătorului observat. Aceasta este urmată de o discuție asupra aspectelor pozitive și a celor care pot fi îmbunătățite în activitatea judecătorului observat. Deoarece izolarea judecătorilor poate duce la o lipsă de perspectivă asupra practicii lor profesionale, acest mecanism permite judecătorului să primească reacții și să împărtășească metodele sale de lucru

Deși aceasta este o practică binecunoscută în cercurile profesionale, a fost dezvoltată doar într-o măsură limitată în instanțele europene, cu excepția Olandei, care a făcut din aceasta un instrument de evaluare a calității sistemului său judiciar.

Reticența judecătorilor se datorează unei culturi profesionale destul de individualiste și temerii de a afecta independența judiciară. Lipsa judecătorilor și volumul lor mare de muncă, lipsa de atractivitate a unei practici care consumă mult timp, ale cărei efecte în ceea ce privește calitatea și performanța nu sunt vizibile imediat, se numără printre motivele pentru care există o utilizare limitată a intervizării.

Cu toate acestea, intervizarea pare a fi un instrument interesant pentru îmbunătățirea calității justiției. Ajută la dezvoltarea unei culturi a schimbului și a partajării de informații în relațiile dintre colegi, dărâmand astfel barierele dintre activitățile judecătorilor. De asemenea, conduce la o armonizare și evoluție a practicilor. Permite revizuirea permanentă a judecătorilor, o garanție esențială a unei justiții de calitate înrădăcinate în timp. În cele din urmă, face posibilă reflectarea asupra aspectelor esențiale ale calității activității judiciare dificil de evaluat altfel, cum ar fi calitatea mediului de lucru, relația cu utilizatorii sau imaginea justiției.

În urma diferitelor experiențe desfășurate în Europa, pare necesar să se ofere instrumente de calitate pentru a face practica mai lizibilă și pentru a propune soluții practice la diferitele probleme pe care le ridică. Aceasta include sublinierea faptului că este o practică de natură strict confidențială și binevoitoare, separată de orice procedură de evaluare, care necesită o pregătire specifică pentru judecători pe această temă, dar și dezvoltarea de către instituțiile de formare judiciară a instrumentelor dedicate facilitării practicii, în special a fișelor care enumeră obiectivele planificate sau elementele care trebuie respectate.

6

ORIENTĂRI PRIVIND PREVENIREA RISCURILOR PSIHOSOCIALE:

Oferirea de sprijin judecătorilor prin grupuri de sprijin, seminarii sau instruire pentru a asigura bunăstarea lor la locul de muncă

În mod tradițional, a fi judecător nu este considerată o profesie riscantă care necesită o atenție specială a riscurilor psihosociale. Cu toate acestea, pe parcursul carierei profesionale a unui judecător, acesta se poate confrunta cu situații care pot crea o adevărată povară psihosocială. Pe lângă posibilele atacuri, el trebuie să se confrunte cu situații sau imagini care pot fi foarte violente (pornografie infantilă, terorism ...) și în fiecare zi situația foarte precară a unor utilizatori ai justiției

În astfel de situații, judecătorul poate avea sentimentul neputinței, deoarece principiul imparțialității impune excluderea emoțiilor din procesul de luare a deciziilor. Cu toate acestea, calitatea hotărârii este strâns legată de calitatea mediului de lucru al judecătorului. Într-adevăr, calitatea muncii emoționale a judecătorului și capacitatea acestuia de a gestiona stresul indus (precum și stresul organizațional) vor influența imaginea modului în care este împărțită dreptatea. Prin urmare, condiția "bunei judecăți" stă și în "bunăstarea" judecătorului. Acesta este motivul pentru care trebuie să fie posibil să se abordeze această problemă în contextul politicilor publice privind eficiența și calitatea sistemelor judiciare.

Deși nu există o strategie globală cu adevărat dezvoltată în această privință, în prezent tinde să fie luată din ce în ce mai mult în considerare. În Europa, au fost create instrumente care implică judecători și profesioniști externi pentru a analiza, preveni și proteja judecătorii de riscurile psihosociale. Au fost înființate grupuri de instruire sau de sprijin pentru judecătorii care doreau să gestioneze mai bine problemele relaționale pe care le întâmpină; psihologii pot fi plătiți pentru asistarea judecătorilor în cazuri dificile.

În interesul justiției de calitate, crearea mecanismelor de sprijin pentru judecători, așa cum au fost dezvoltate în Europa, fie prin sprijin individual sau colectiv, face posibilă îmbunătățirea bunăstării judecătorilor și prevenirea riscului unei presiuni excesive.

7

ORIENTĂRI PRIVIND ETICA POZITIVĂ:

Dezvoltarea eticii pozitive prin crearea de ghiduri etice și încurajarea implementării lor practice în rândul judecătorilor.

În 2002, Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni a emis un aviz (nr. 3) cu privire la etica și responsabilitatea judecătorilor, recomandând elaborarea „declarațiilor de principii de conduită profesională” pentru a ghida acțiunea judecătorilor, independent de orice procedură disciplinară. Este vorba despre implementarea unei etici pozitive în acțiunea judiciară.

Acest concept promovează înțelegerea normelor de conduită și a comportamentului profesional ca standarde de auto-reglementare și auto-monitorizare pe care un organism profesionist și le oferă. Obiectivul nu este de a pedepsi, ci de a ghida și, mai larg, de a răspunde la întrebările legitime ale judecătorilor confrunțați cu anumite situații delicate într-un cadru binevoitor, fără judecată de valoare și fără impact asupra dezvoltării profesionale.

În acest context, multe sisteme judiciare europene au adoptat coduri de etică sau conduită profesională, inclusiv valorile și principiile care ar trebui să ghideze practica profesională a judecătorilor, dar și conduita lor privată. A fost realizat pentru a garanta independența și imparțialitatea judecătorilor și prin intermediul acestuia încrederea publicului în justiție.

Pentru a avea sens și pentru a avea o aplicare reală în practică, crearea acestor norme etice trebuie să fie urmată de o implementare a acestor noi practici în rândul judecătorilor, în esență, prin institute de formare. Acest lucru permite transmiterea către judecători a așteptărilor legate de comportamentele lor.

În plus, sunt introduse noi măsuri pentru a face standardele etice și mai operaționale, într-un context de sprijin personalizat pentru judecători. Crearea unor interviuri sistematice la preluarea mandatului sau a serviciilor de linie telefonică de etică deschise pentru toți fac posibilă scoaterea judecătorilor din izolarea lor, oferindu-le un cadru sigur în care pot găsi răspunsuri la întrebările morale care vor apărea în mod inevitabil.

Prezentare

Această lucrare are drept obiectiv furnizarea unei imagini de ansamblu asupra practicilor și instrumentelor implementate în statele membre ale Consiliului Europei (CoE), care contribuie la îmbunătățirea calității justiției prin combaterea unei tradiții de izolare judiciară care este foarte larg răspândită în Europa, printr-un mai bun schimb de cunoștințe.

Această imagine de ansamblu se bazează pe examinarea diverselor documente informative, precum și pe răspunsurile la un chestionar furnizat de membrii rețelei CEPEJ de instanțe pilot. Aceasta subliniază elementele și condițiile care permit judecătorilor să iasă din izolarea lor și asigură o mai bună calitate a serviciilor, pentru a îmbunătăți calitatea sistemului de justiție în ansamblu.

Pentru a oferi un exemplu, un judecător care are acces facil la informații și cunoștințe, care schimbă în mod constant informații despre practica sa profesională și care are un spațiu de lucru organizat și plăcut, va lua decizii mai bune. Pe de altă parte, un justițiabil care are de-a face cu un judecător experimentat, sărguincios, competent, liniștit, disponibil și respectuos va accepta mai bine decizia pronunțată și astfel autoritatea exercitată.

Trebuie reamintit faptul că aceste chestiuni au fost parțial abordate în mai multe documente CEPEJ-GT-QUAL, în special în „*Lista de verificare pentru promovarea calității justiției și instanțelor*”, documentul „*Măsurarea calității justiției*” și „*Ghidul pentru efectuarea de sondaje de satisfacție în rândul utilizatorilor instanțelor în statele membre ale Consiliului Europei*”. În ceea ce privește sondajele de satisfacție, acestea oferă informații foarte utile cu privire la calitatea activității instanțelor judecătorești și a serviciilor furnizate justițiabililor, în vederea îmbunătățirii acestora.

Elementele pentru îmbunătățirea calității activității judiciare menționate în documentele de mai sus includ:

- Promovarea unei desfășurări satisfăcătoare a audierilor, gestionarea timpului și respectarea echității procedurale, în special prin învățarea „cadrlui audierii” de către judecători;
- Promovarea tratamentului respectuos și politicos al justițiabililor, în special prin organizarea unui schimb de experiență între judecători și conștientizarea judecătorilor cu privire la problemele etice;
- Promovarea certitudinii juridice, în special prin diseminarea și partajarea jurisprudenței în cadrul instanței sau prin organizarea de discuții și consultări cu privire la jurisprudența relevantă;
- Menținerea competenței judecătorilor, în special prin dezvoltarea unei culturi de cooperare și schimb de cunoștințe și experiență în cadrul instanței;
- Promovarea unei culturi a eticii personale și profesionale a judecătorilor prin, printre altele, politici în cadrul instanței pentru promovarea integrității și imparțialității judecătorilor și pentru prevenirea conflictelor de interese.

Dezvoltarea unui mediu de lucru care să permită judecătorilor să gestioneze mai bine emoțiile și stresul în timp ce fac față volumului de muncă și complexității activității judiciare este un factor cheie în calitatea activității judiciare. În această privință, unele concepte provin din lumea afacerilor și în termeni mai generali din reflecțiile asupra comunităților de muncă. Aceasta include, de exemplu:

- reacții, monitorizare sau supervizare;
- gestionarea cunoștințelor și lucrul în echipă;
- etica pozitivă;
- prevenirea riscurilor psihosociale și a afectivității la locul de muncă;

---

¹ 22 din cele 66 de instanțe pilot au răspuns la chestionarul din anexa I.

Aceste concepte se referă la practicile deja existente în instanțe sau în sistemele judiciare din unele State Membre. Astfel, este necesară prezentarea acestor practici pentru a iniția și adânci o reflecție despre cum se poate îmbunătăți calitatea activității judecătorilor. Mai ales, găsim

- grupuri de discuții și bloguri ale judecătorilor,
- instrumente pentru a sprijini redactarea textelor juridice
- mecanisme de diseminare a actualizărilor juridice
- construirea de echipe în jurul judecătorului
- dezvoltarea mecanismelor de intervizare
- metode pentru evaluarea și gestionarea emoțiilor în sistemul judiciar
- ascensiunea eticii pozitive

Aceste instrumente subliniază faptul că noi metode de lucru sunt utilizate în diferite State Membre. Acestea se bazează pe colaborarea dintre judecători și dintre judecători și parteneri în cadrul sau în afara jurisdicției. Aceste noi metode dezvoltă o separare de o cultură profesională a izolării judecătorilor și se îndepărtează de ideea că hotărârile judecătorești sunt rezultatul unic al unui proces individualist. Consiliile judiciare și institutele de formare au, fără îndoială, un rol cheie de jucat în promovarea acestei culturiz. Eliminarea izolării va avea o influență pozitivă asupra capacității judecătorului:

- de a lua decizii juridice solide și de calitate într-un timp rezonabil (expertiză și know-how / savoir-faire) (I) .....
- ..... la sfârșitul unei proceduri echitabile, în care judecătorul oferă o imagine a justiției care garantează încrederea publicului (a ști cum să fii / savoir-être) (II).

---

² De exemplu, Consiliul judiciar italian a lansat în 2011 proiectul "Cele mai bune practici". O primă bază de date națională de "bune practici" locale a fost creată în 2011. Dezvoltarea acestei inițiative în ultimii ani a dat naștere unei noi secțiuni pe site-ul web al Consiliului, la următorul link: <https://www.csm.it/web/csm-internet/il-progetto-buone-prassi>. În acest cadru, un manual complet de "bune practici și modele" a fost creat și pus la dispoziția tuturor părților interesate ale sistemului judiciar. Au fost distinse unele "domenii speciale", cum ar fi "relațiile cu teritoriul", "organizarea proceselor civile" sau "organizarea proceselor penale" sau "organizarea oficiilor pentru asistența judecătorilor" etc.

I. Eliminarea izolării pentru a îmbogăți cunoștințele judecătorilor...

1. Cultura judiciară este marcată în mod tradițional de o anumită izolare a judecătorilor, care sunt responsabili pentru decizii datorită independenței și imparțialității sistemului judiciar. Această izolare pare acum dăunătoare prin faptul că, dusă la extrem, duce la o justiție fixă și chiar depășită, distinctă de lumea din jur. Pentru a combate această izolare și a asigura calitatea actului de justiție, pare esențială stabilirea unor instrumente practice pentru schimbul și diseminarea de cunoștințe pentru a încuraja și hrăni judecătorii în gândirea lor.

A. Orientări privind circulația informațiilor: crearea de instrumente pentru schimbul de cunoștințe între judecători; asigurarea caracterului inteligibil al informațiilor partajate și controlarea conținutului și accesului la acestea.

2. Responsabilitățile importante atribuite judecătorilor impun competența și diligența acestora. În timp ce această competență depinde parțial de cum judecătorul este investit în funcțiile sale, aceasta poate fi dezvoltată în jurul instrumentelor care furnizează judecătorului un acces mai facil la cunoștințele și expertiza relevantă.
3. În timp ce majoritatea statelor europene, așa cum a fost dezvăluit de studiile CEPEJ privind evoluțiile în domeniul justiției informatice³, au baze de date legislative și jurisprudențiale, există puține instrumente pentru schimbul de cunoștințe și know-how (în sensul informațiilor din practica și experiența fiecărui individ) între judecători, pe linia "gestionării cunoștințelor" sau "gestionării cunoștințelor și experienței".
4. În cadrul instanței, un astfel de model de schimb de cunoștințe între judecători este, fără îndoială, un instrument care poate îmbunătăți calitatea deciziilor, oferind judecătorilor acces nu doar la surse teoretice și legislative relevante, dar și la practica colegilor lor în implementarea acestor surse. Este, de asemenea, un mediu util pentru arhivarea memoriei instanțelor, pentru a se asigura că cunoștințele sunt transmise noilor generații de judecători.
5. Practicile existente în instanțe atestă o cerere reală din partea judecătorilor în acest sens.

Exemplul 1: Forumuri și blog-uri care stochează și centralizează informații

6. În **Țările de Jos**, există forumuri juridice și calitatea răspunsurilor furnizate este recunoscută într-o asemenea măsură încât, deși nu sunt obligatorii pentru judecător, acestea au o autoritate puternică și sunt considerate ca linii directoare.
7. În **Spania**, „**Asociația Judecătorilor pentru Democrație**” oferă judecătorilor acces la două bloguri, unul pe probleme penale și celălalt pe probleme sociale, oferind un schimb de informații juridice și judiciare, jurisprudență, diverse analize și alte documente utile (www.juecesdemocracia.es). Asociațiile judecătorilor din Austria și Polonia oferă același tip de asistență.
8. În Tribunalul Districtual din Novi Travnik, **Bosnia și Herțegovina**, judecătorii examinează bloguri și forumuri, dar nu participă la ele.
9. În **Ungaria**, intranetul Tribunalului Districtual din Veszprém are un forum numit Agora. Pe site-ul intranet al Oficiului Național al Magistraturii, există o subpagină pentru Rețeaua consilierilor juridici din Europa, unde există mai multe bloguri care enumeră deciziile recente ale CEDO și ale Curții Europene de Justiție.

³ CEPEJ, "Orientări pentru a determina schimbarea către justiția informatică", 2016: utilizarea tehnologiei informației pentru a facilita munca judecătorilor, procurorilor și grefierilor în instanțe.

10. În **Azerbaidjan**, judecătorii care utilizează biblioteca online au ocazia să facă schimb de date, să găsească soluții și să împărtășească informații utile. În plus, fiecare judecător are acces la „Baza de date a hotărârilor judecătorești definitive” pentru a găsi o soluție la întrebările sale și pentru a face schimb de informații și documente. Este posibilă familiarizarea cu actele judiciare, scrierea de comentarii și citirea altor comentarii. În plus, judecătorii au acces la traducerea deciziilor CEDO în limba azeră în biblioteca online. Potrivit Tribunalului Districtual din Narimanov, în ceea ce privește utilizarea „grupurilor de discuții”, „blogurilor” și „forumurilor”, principala problemă este utilizarea discontinuă a aplicațiilor electronice, ceea ce îi determină pe judecătorii experimentați să interacționeze pe platforme uneori depășite.

Exemplul 2: Grupuri de discuții pentru partajarea informațiilor

11. În **Franța**, există mai multe „grupuri de discuții” și „bloguri” create și utilizate de judecători, fie pe domenii juridice, fie pe funcții. De exemplu, „Civilnet,” (judecători care îndeplinesc funcții civile), „Instru” (judecătorii de instrucție), „Jafnet” (judecători de dreptul familiei), „Justepeine” (judecători care pun în aplicare pedepse), „Themis” (judecători de drept administrativ) sau „Jprox” (judecători locali - judecători consultanți)... etc. În prezent, aceste rețele sunt găzduite de școlile de drept. Aceste instrumente permit judecătorilor să schimbe și să găsească soluții la problemele pe care le întâmpină în îndeplinirea zilnică a atribuțiilor lor, dar și să împărtășească informații și documente relevante (evoluții legislative și jurisprudențiale, articole de doctrină și modele de luare a deciziilor). „Listele de discuții” și „blogurile” sunt site-uri private reglementate de un administrator-judecător voluntar responsabil cu controlul accesului comunității și al conținutului partajat. Aceste schimburi, la care judecătorii participă în mod voluntar, sunt favorabile gândirii colective și comparării practicilor reciproce. Rezultatul este o armonizare mai bună și practici mai bune.
12. În Tribunalul Districtual din Torino, **Italia**, grupurile de discuții sunt foarte răspândite în rândul judecătorilor, deși scopul lor este adesea de a face schimb de informații despre diferitele componente ale Asociației Italiene a Judecătorilor. Cu toate acestea, există grupuri de discuții cu privire la tipuri specifice de activități judiciare în care sunt utilizate grupuri dedicate pentru a căuta sprijin din partea colegilor mai experimentați.
13. Tribunalul de Primă Instanță din Anvers, **Belgia**, menționează că judecătorii nu folosesc „grupuri de discuții”, „bloguri” sau „forumuri”, ci grupuri de e-mail în care sunt discutate diferite probleme.
14. În **Albania**, în timp ce schimbul de decizii judecătorești și doctrină prin intermediul rețelelor electronice nu este răspândit, judecătorii folosesc instrumente informatice pentru a-și împărtăși experiențele. Aceste instrumente sunt utile deoarece permit schimburi de cauze care necesită cunoștințe specifice.

Exemplul 3: Menținerea reuniunilor judiciare drept canal preferat pentru schimbul de informații

15. În Tribunalul din Dublin-est (**Irlanda**), precum și în **Polonia**, întâlnirile dintre judecători sunt preferate în locul corespondenței prin e-mail. Judecătorii se întâlnesc pentru a-și compara practicile și a discuta despre anumite cauze. Instanța din Varșovia subliniază că există o lipsă de instrumente bune de schimb de cunoștințe, dar că reușește să organizeze întâlniri o dată pe lună între judecători.
16. În Curtea de Apel Rovaniemi din **Finlanda**, forumul principal este „Proiectul Calitatea”, care, desfășurat în cadrul instanței, permite întâlniri periodice între judecători, procurori, avocați și consilieri juridici.
17. În Tribunalul Regional din Ústí nad Labem (**Republica Cehă**), judecătorii discută chestiunile pe cale orală sau prin e-mail. Uneori contactează și colegi din alte instanțe pentru a-și împărtăși experiențele de lucru. Blogurile sau forumurile judiciare nu sunt utilizate pe scară largă și populare în rândul judecătorilor, cu excepția judecătorilor tineri.

18. Din aceste diverse exemple, rezultă că judecătorii au dezvoltat instrumente pentru schimbul de informații. Scopul grupurilor de discuții este de a face schimb de informații în principal cu privire la chestiunile care apar în exercitarea atribuțiilor lor, iar al blogurilor și forumurilor de a colecta și partaja informații într-un mod colaborativ. Aceste instrumente sunt apreciate în mod special de judecători.⁴
19. Cu toate acestea, judecătorii ar putea fi dezamăgiți în așteptările lor, mai ales din cauza saturației sistemelor informatice. Într-adevăr, volumul mesajelor schimbate zilnic poate face sistemul neinteligibil și ineficient. Există o lipsă a unui instrument eficient pentru sortarea întrebărilor și răspunsurilor după subiect sau relevanță și pentru arhivarea celor mai frecvent utilizate documente (în special cadre, șabloane și alte documente tehnice), precum și răspunsuri la cele mai frecvente întrebări.⁵
20. În plus, analiza instrumentelor necesită examinarea chestiunilor etice și deontologice pentru judecători, ale căror metode de lucru se schimbă în mod semnificativ. Este esențială compararea acestor instrumente și utilizarea acestora cu cerințele etice ale judecătorilor, în special cu privire la secretul profesional, independența, obligațiile de diligență și competență. Judecătorul nu trebuie să renunțe la responsabilitățile sale sau să își compromită îndatoririle și obligațiile de natură etică și deontologică.
21. Astfel putem menționa pentru
  - Independența: alegerea furnizorului de găzduire Internet și finanțarea sistemului ridică semne de întrebare pentru a se asigura absența oricărei interferențe din partea puterilor legislative și executive, dar și, în termeni mai generali, a oricărei infiltrații străine în instituția judiciară (companii, jurnaliști, părți la proces ...). Instituțiile universitare ar oferi garanții cu privire la nivelul ridicat de independență a acestor grupuri, în special în ceea ce privește executivul;
  - Secretul profesional, confidențialitatea deliberărilor și protecția datelor cu caracter personal: conținutul datelor partajate și, în special, posibila anonimizare a deciziilor schimbate pot fi un motiv de îngrijorare;
  - Credibilitatea instituției judiciare și încrederea publicului: modalitățile de acces la rețele trebuie controlate ținând seama de ceea ce arată schimburile dintre judecători. În unele țări, cum ar fi **Regatul Unit**, Anglia și Țara Galilor, trebuie să se asigure faptul că informațiile colectate în aceste forumuri sunt furnizate părților și să se analizeze dacă acestea sunt luate în considerare la luarea deciziilor.
22. Miza este, prin urmare, dublă și interdependentă; trebuie:
  - să sprijinim aceste sisteme de partajare a informațiilor: prin dezvoltarea unor instrumente IT eficiente și multifuncționale pentru a evita capcana saturației informațiilor;
  - să securizăm aceste sisteme asigurându-ne că gazda de Internet și metoda de finanțare garantează independența judecătorilor și credibilitatea instituției judiciare;
23. În cele din urmă, se ridică din ce în ce mai mult problema cu privire la necesitatea reconcilierii acestor instrumente, oficiale sau „instituționale”, cu utilizarea tot mai mare a rețelelor sociale (cum ar fi WhatsApp) de către generațiile mia tinere de judecători în practica lor profesională în aceleași scopuri. Acest lucru este cu atât mai mult valabil cu cât chestiunea referitoare la utilizarea rețelelor sociale în scopuri profesionale, care ridică probleme etice importante, în special în ceea ce privește securitatea informatică a aplicațiilor adesea străine,

⁴ Lisa VEYRE, « *Les listes de discussion entre magistrats : vers une nouvelle forme de création et d'unification de la jurisprudence?* », La semaine juridique – édition général n°27, 2017.

⁵ Mehdi HAKAK, « Le partage des connaissances au sein de la magistrature », Annexes Rapport IHEJ « L'office du juge au XXIème siècle », 2013.

este abordată doar rar în lucrările privind etica și conduita profesională a judecătorilor, această problema fiind tratată cel mai adesea din perspectiva vieții private a judecătorului.

B. Orientări privind reciprocitatea: dezvoltarea și răspândirea instrumentelor pentru crearea și diseminarea modelelor de decizie, respectând în același timp independența judecătorilor și controlând calitatea documentelor astfel transmise

24. Confrunțați cu un volum mare de muncă, judecătorii sunt obligați să folosească modele de luare a deciziilor. Crearea și diseminarea unor astfel de modele, dacă ar fi controlate, pot contribui la schimbul de cunoștințe între judecători, care sunt liberi să se inspire din creațiile colegilor lor. Acest lucru este însoțit și de instrumente pentru diseminarea deciziilor luate în litigii similare, care sunt surse de informații pentru judecător.

Exemple

25. În **Franța**, au fost dezvoltate mai multe aplicații de lucru de judecătorii în funcție, de exemplu:

- aplicația ARPEGE de la Tribunalul de Primă Instanță din Paris, care include un spațiu pentru schimbul de modele și blocuri de motivare între judecători și judecătorii conectați la aplicația WINCITGI, care este responsabilă de gestionarea cauzelor civile;

- aplicația TRA-BI-DO de la Tribunalul de Primă Instanță din Béthune, unde există un spațiu pentru îmbinarea paragrafelor motivaționale, a elementelor de fapt și a datelor digitale din software-ul de procesare a textului (utilizat în principal în domeniul supra-îndatorării personale de către tribunalele de primă instanță).

- la Tribunalul de Primă Instanță din Strasbourg, modelele de publicare sunt incluse în lanțul IT al instanței și permit o îmbinare care reduce sarcina de editare. Instrumentele de dematerializare puse în aplicare (în special cu avocații și experții) permit judecătorului să își găsească decizia, părțile pe care dorește să le includă în concluziile avocaților și în raportul de expertiză.

- aplicația PERSEE la Tribunalul Regional Saverne, care oferă acces la modele de decizie, coduri și jurisprudență;

Aceste aplicații au fost concepute pentru a sprijini judecătorii în sarcinile lor de redactare. La prima vedere, ele par limitate și nu prea favorabile circulației și confruntării cunoștințelor în sensul strict al „gestionării cunoștințelor”. Cu toate acestea, se pare că utilizarea acestor instrumente de către judecători cu experiență a contribuit la provocarea și dezvoltarea practicilor lor.

În plus, prin arhivarea organizată a modelelor de decizii înregistrate și a paragrafelor de motivare judiciară, aceste instrumente fac posibilă păstrarea „memoriei” instanței sau camerei, în ciuda mării mobilități a judecătorilor, consolidând astfel certitudinea juridică. În cele din urmă, posibilitățile de interconectare între aceste instrumente de redactare și alte surse de informație, precum doctrina sau jurisprudența instanțelor superioare, le fac cu atât mai utile pentru a accelera și facilita cercetarea și activitatea de redactare a judecătorilor.

26. În **Italia**, sistemul electronic de depunere (Processo civile telematico sau PCT), utilizat în prezent, oferă judecătorilor de drept civil, printre altele, un eșantion de modele care pot ajuta la redactarea diferitelor și variatelor hotărâri și decizii. În plus, în cadrul PCT, judecătorii de drept civil din Italia au o "consolă"

furnizată de Ministerul Justiției, care interacționează cu sistemul de gestionare a cauzelor. Judecătorii vizualizează dosarele digitale ale cauzelor și

au șabloane pentru redactarea deciziilor. O „consolă” similară este planificată pentru judecătorii de drept penal, dar trebuie totuși extinsă; între timp, judecătorii folosesc „Atti e Documenti 2.0”, ceea ce permite redactarea rapidă a actelor și deciziilor prin conectarea tuturor datelor din dosarul judiciar la actul întocmit de judecător, care poate apoi să îl completeze cu elementele relevante. O astfel de aplicație permite, de asemenea, căutarea și consultarea actelor și procedurilor într-o platformă virtuală restricționată, actele fiind elaborate și partajate cu anumiți utilizatori.

Cu toate acestea, există un interes redus pentru diseminarea modelelor, datorită varietății foarte largi de litigii aduse în fața instanțelor, care limitează utilitatea deciziilor standard.

27. În **Polonia**, există un sistem denumit Praetor, care poate genera un proiect al deciziei instanței (fără partea de motivare), ceea ce înseamnă că aceste date de bază sunt transferate automat din sistem în proiect. În plus, există un site web accesibil tuturor www.ms.gov.pl. Acesta este un portal unde hotărârile sunt disponibile gratuit și fără a fi nevoie înregistrarea prealabilă a utilizatorului.
28. În Tribunalul Regional din Ústí nad Labem (**Republica Cehă**), instrumentele juridice de asistență profesională includ o aplicație interactivă online dezvoltată de Curtea Supremă pentru calcularea (fără caracter obligatoriu) a daunelor în domeniul sănătății; și o aplicație electronică pentru crearea semi-automată de documente și decizii în cauze curente și simple, care este disponibilă în unele instanțe și este distribuită de Ministerul Justiției (APSTR). Tribunalul Districtual din Praga folosește aplicații electronice comune, susținute de Ministerul Justiției, care permit elaborarea deciziilor. Un sistem electronic de informații juridice permite, de asemenea, schimbul de comentarii cu privire la legi și decizii.
29. În **Germania**, la Tribunalul Districtual din Berlin, există un număr de modele stabilite în sistemul judiciar local pentru a facilita procesul formal de luare a deciziilor de către judecători. În plus, lucrările scrise ale judecătorilor (de ex. decizii, puncte de interes general) sunt puse la dispoziția altor judecători.
30. În **Țările de Jos**, o aplicație națională, JustWord, oferă acces la modele de luare a deciziilor și la un număr mare de blocuri de motivare, formulate de grupuri de judecători și secretari. Mai mult, în cadrul sistemului calității instituit de Consiliul Suprem al Magistraturii, unul dintre criterii este revizuirea, adică controlul deciziilor de către un coleg înainte de pronunțarea verdictului. În acest fel, judecătorul care a scris decizia împărtășește cunoștințele sale cu colegul său care citește și controlează decizia.
31. Tribunalul de Primă Instanță din Anvers, **Belgia**, afirmă că lucrează cu modele și utilizează baze de date electronice (comerciale).

Concluzie/întrebări

32. Răspunsul primit de instanțele pilot indică faptul că bazele de date privind deciziile instanțelor și legislația sunt disponibile pe scară largă în toată Europa și reprezintă un instrument esențial pentru activitatea zilnică a judecătorilor. Acestea permit o economie de timp semnificativă, în special în acțiunile colective. De asemenea, la nivel mai orizontal, pot limita izolarea judecătorilor, acordându-le acces la hotărârile luate de colegii lor în cauze similare. În aceste condiții, ar trebui încurajată dezvoltarea unor instrumente ușor de accesat și ușor de utilizat.
33. Cu toate acestea, utilizarea modelelor de hotărâri nu este lipsită de riscuri. În timp ce instrumentele de redactare sunt un factor irefutabil în îmbunătățirea performanței și calității activității judecătorilor, acestea nu pot înlocui puterea de apreciere a acestora în procesul de luare a deciziilor. Judecătorul trebuie să poată renunța oricând la instrumente și să îmbogățească în mod util documentele emise.
34. Mai mult, calitatea acestor noi metode de lucru presupune controlul documentelor prezentate ca modele prin actualizări frecvente ce pot avea loc în mod util sub supravegherea unui judecător ales de către și în cadrul comunității de lucru sau de autoritatea competentă. Îmbunătățirea constantă a aplicațiilor este esențială pentru a se asigura că acestea satisfac pe deplin nevoile.

C. Orientări privind transparența: asigurarea deschiderii față de actualizările din domeniul judiciar prin diseminarea acestora printr-un canal electronic și organizarea de întâlniri interne sau deschise partenerilor pentru a încuraja apariția de noi puncte de vedere

35. Este esențial ca judecătorii să rămână la curent cu evoluțiile judiciare, fie ele legislative sau jurisprudențiale, dar și cu privire la practicile de lucru. Această cunoaștere a evoluțiilor este trăsătura caracteristică a unui sistem de justiție care este deschis vremurilor. Ținând seama de acest aspect, au fost deja dezvoltate multe instrumente.

Exemplul 1: Accesul la bazele de date pentru consultarea legislației și a jurisprudenței.

36. **Slovenia** are instrumente web care sunt puse la dispoziție de către Curtea Supremă sau Ministerul de Justiție. Acestea includ "iusinfo.si", principalul portal online pentru informații juridice și comerciale, care include:
- texte consolidate cu legislația integrală din Republica Slovenia
  - Registrul IUS-INFO, un director de acte normative actuale clasificat în funcție de subiect, care conține informații și trimiteri utile.
  - colecția jurisprudenței din toate instanțele slovene;
  - legislația și jurisprudența Uniunii Europene;
  - o colecție completă de publicații juridice, articole profesionale și opinii juridice;
  - anunțuri oficiale și licitații publice;
  - colecția schematică a actelor pregătitoare numită Poročevalec Državnega zbora RS;
  - informații actualizate zilnic cu privire la aspectele juridice (știri, comentarii și articole).
37. În Polonia, în ceea ce privește asistența juridică, judecătorii instanțelor poloneze pot utiliza sistemele comerciale „LEX” sau „Legalis”. Acestea stau la baza reglementării juridice, a hotărârilor judecătorești și a literaturii juridice.
38. În **Regatul Unit**, Anglia și Țara Galilor, există scrisori electronice jurisdicționale care informează despre modificările legislației și toate cauzele importante. Colegiul Judiciar oferă un Sistem de gestionare a învățării (SGI) care conține materiale de instruire și resurse accesibile tuturor judecătorilor.
39. În **Italia**, au fost puse la dispoziția judecătorilor de la Școala Națională de Pregătire Judiciară multe instrumente, având un abonament gratuit la o gamă largă de jurnale și publicații juridice, precum și acces gratuit la unele site-uri web care oferă actualizări zilnice ale noutăților din domeniul juridic.
40. Curtea de Apel din Stuttgart, **Germania**, afirmă că judecătorii pot folosi baze de date web, cum ar fi www.juris.de sau www.beck-online.de. Acestea sunt baze de date contra cost, tarifele fiind achitate de Ministerul Justiției din Baden-Württemberg. Acestea includ verdicte și alte decizii ale instanțelor germane, austriece și europene, precum și cărți și articole din reviste.
41. Curtea Cantonală din Novi Travnik (**Bosnia și Herțegovina**) menționează că site-ul web al Consiliului Superior al Judecătorilor și Procurorilor găzduiește manuale și documentație. În plus, site-ul web al Centrului de Documentare Judiciară și site-urile web ale instanțelor Bosniei și Herțegovinei oferă acces rapid la conținut specific.

42. În **Finlanda**, Curtea Administrativă Regională din Turku folosește o serie de site-uri web (Finlex Suomenlaki.com pentru legislația finlandeză și Edilex pentru colecția de jurisprudență, articole juridice etc.), puse la dispoziția instanțelor de către Ministerul Justiției.
43. În mod similar, accesul la o colecție electronică de legi și decizii ale Înaltei Curți și ale Curții Supreme (Curia **Ungariei**), precum și la alte surse de drept, este posibil și în Ungaria sau Republica Cehă, unde fiecare judecător are acces la o bază de date și la decizii generale.
44. În **Lituania**, a fost creat un instrument IT pentru a posta decizii online și pentru a monitoriza evoluțiile în jurisprudență de câte ori este necesar. Acest instrument a fost dezvoltat pentru actualizări de jurisprudență, dar lipsește pentru actualizări legislative. Mai mult, jurisprudența este frecvent actualizată de asistenții din Curțile de Apel și Curtea Supremă.
45. În **Croația**, site-ul web <https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/search>, un site web public, este furnizat de Curtea Supremă a Republicii Croația și pot fi efectuate căutări în acesta.

Exemplul 2: Utilizarea judecătorilor referenți

46. Curtea de Apel din Bologna (**Italia**) face trimitere la nota Consiliului Suprem al Magistraturii privind organizarea instanțelor pentru perioada 2017-2019: Articolul 54 din notă prevede că Președintele fiecărei instanțe trebuie să indice în planul anual de organizare cum să asigure schimbul de informații de jurisprudență între judecătorii care se ocupă de aceleași subiecte.
47. În ceea ce privește informațiile privind legile și jurisprudența europeană, Școala Superioară a Magistraturii din Italia organizează o rețea de formatori locali și descentralizați, ale căror sarcini includ diseminarea printre judecătorii din districtul lor a tuturor noilor legi și jurisprudența europeană, care se face în mod regulat prin intermediul unei liste de e-mail care conține adresele tuturor judecătorilor care funcționează în districtul Curții de Apel în cauză. Evenimente precum conferințe și seminarii sunt organizate în mod regulat, cu participarea academicienilor, judecătorilor și a altor avocați.
48. În **Austria**, în special în Tribunalul Districtual din Linz, Președintele Secției este responsabil în mod special de revizuirea tuturor deciziilor instanțelor superioare care examinează instanțele districtuale și de informarea tuturor judecătorilor din Secție cu privire la aspecte noi și interesante. Sarcini similare sunt îndeplinite de judecătorii Tribunalului Municipal din Varadzin, Croația.
49. În **Polonia**, în cadrul Tribunalului Districtual din Varșovia, există o persoană responsabilă de revizuirea tuturor noilor hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului și de diseminarea către judecători a tuturor hotărârilor importante, prin e-mail.
50. În **Franța**, primului președinte al fiecărei Curți de Apel i se dă un dosar cu deciziile Curții de Casație, pe care trebuie să le distribuie, în special, tribunalelor de primă instanță. În mod similar, în Țările de Jos, unul până la trei vicepreședinți pentru fiecare jurisdicție raportează modificările legislative și jurisprudențiale, iar în Regatul Unit, Anglia și Țara Galilor, unde un judecător este responsabil în fiecare instanță, informează personalul cu privire la reformele judiciare.

Exemplul 3: Organizarea de întâlniri între judecători și alți profesioniști

51. Tribunalul Districtual din Linz, **Austria**, organizează întâlniri de patru ori pe an care reunesc șase până la șapte directori de instanță pentru a discuta despre probleme și evoluții. Trei dintre aceste întâlniri sunt organizate de directori de instanță, în timp ce ultima este organizată de un formator extern. Acest sistem a fost aprobat, iar Ministerul acoperă costurile de deplasare.
52. În **Finlanda**, în jurisdicția Curții de Apel din Rovaniemi, instanțele au organizat grupuri de lucru compuse din judecători și, uneori, și personalități externe (procurori și avocați), cu

- scopul de a îmbunătăți calitatea deciziilor luate și de a armoniza practicile între instanțele jurisdicționale.
53. În **Italia**, Tribunalul Torino notează că 'Riunioni di Sezione' (reuniuni ale secțiilor) au loc în mod regulat între secțiile civile și penale. Obiectivul acestora este să încerce să producă o jurisprudență uniformă, cel puțin pe cele mai sensibile subiecte legate de activitatea fiecărei divizii. Aceste reuniuni nu sunt deschise pentru alți profesioniști decât judecătorii din secțiile relevante ...
În plus, Observatoarele Justiției Civile sunt asociații voluntare care se formează spontan în multe districte judiciare din Italia pentru a încuraja comparația și colaborarea dintre subiecții implicați în proces - judecători, avocați, personalul administrației judiciare - și pentru a dezvolta și sprijini, fără nicio logică politică, anumite alegeri operaționale, practice și concrete considerate ca îmbunătățind calitatea și eficiența justiției civile. Organizarea reuniunilor și simpoziunilor în mod regulat pentru a realiza o cultură juridică comună, precum și implementarea proiectelor concrete, se află în centrul activității multor observatoare.
  54. În **Franța**, Tribunalul Strasbourg a creat și continuă să organizeze în mod regulat comitete de conducere sau grupuri de lucru pentru înființarea și monitorizarea proiectelor care vizează modernizarea funcționării instanței, eficientizarea activității tuturor profesioniștilor și îmbunătățirea calității justiției. Aceste grupuri de lucru se întâlnesc regulat, de obicei la fiecare două luni. Acestea adună judecătorii și funcționarii serviciilor în cauză și, conform scopului grupului de lucru al reprezentanților baroului (președintele și avocații numiți de acesta), camera departamentală a ofițerilor judiciari (președintele și ofițerii judiciari numiți de acesta) și societatea regională de experți judiciari (președintele și /sau experții numiți de acesta)⁶. În plus, Curtea de Apel Colmar organizează o întâlnire anuală cu judecătorul CtEDO ales cu privire la Franța, pentru a asculta evoluția jurisprudenței. Reuniunile dintre judecătorii aparținând aceleiași secții au loc, de asemenea, în mod regulat.
  55. În **Albania** este o obligație legală organizarea de reuniuni lunare între toți judecătorii instanței. Schimbările jurisprudențiale sunt urmărite de participanții la instruire în instanțele de primă instanță. Judecătorii curților de apel se întâlnesc de patru ori pe lună cu judecătorii diferitelor camere ale Curții Supreme ... În plus, la Tribunalul Dürres, sunt organizate întâlniri cu alți profesioniști pe baza prezentării raportului anual al instanței, dar și pe bază ad hoc.
  56. În **Azerbaidjan**, în jurisdicția Curții de Apel Sheki, Prezidiumul Curții a organizat grupuri de lucru compuse din judecători, cu scopul de a îmbunătăți calitatea deciziilor luate și de a armoniza practicile între instanțele jurisdicționale. Se organizează săptămânal seminarii cu participarea judecătorilor și a personalului pentru a studia sistematic practica judiciară și diferite domenii ale dreptului. În timpul seminariilor săptămânale, se discută despre cauze în vederea formării unei practici judiciare unificate în domeniul aplicării și au loc schimburi de opinii în jurul acestor cauze.
  57. Tribunalul de Primă Instanță din Anvers (**Belgia**) are o secție pentru cauze penale, în care judecătorii și personalul sunt reprezentați și în care sunt discutate și dezbătute toate problemele legate de procedurile de lucru, calitatea justiției etc. Aceștia încearcă să dezvolte același sistem în toată țara. În plus, au un sistem intern pentru a împărtăși propria jurisprudență. Nu este inclusă jurisprudența CEDO.
  58. În **Țările de Jos**, au loc schimburi și consultări periodice între Președintele Curții și Președintele Baroului, precum și între avocați și judecători, judecători și executori judecătorești, judecători și reprezentanți ai Consiliului pentru protecția copilului etc.
  59. Tribunalul Regional Ústí nad Labem (**Republica Cehă**) organizează în mod regulat reuniuni ale judecătorilor din diferite secții, concentrându-se pe probleme practice și profesionale. Reuniuni similare sunt organizate uneori pentru judecătorii din întreaga regiune (adică tribunalul regional plus 7 tribunale districtuale). Procurorii participă uneori la ședințele judecătorilor specializați în dreptul penal. Alte profesii juridice (avocați, notari) nu

⁶ Aceste grupuri de lucru se referă la: - dematerializarea schimburilor procedurale între tribunalele de primă instanță și avocați (ComCi TGI); tribunalul de primă instanță și asociația baroului; - dematerializarea schimburilor între tribunalele de primă instanță și funcționarii judiciari (IP WEB și e-jurisdicție); dematerializarea expertizei judiciare între avocați, experți, părți nereprezentate și Înalta Curte (Opalexe); Înalta Curte, asociația baroului și experți; - biroul de asistență juridică: asociația baroului; - primirea la instanță: asociația baroului.

participă la aceste reuniuni judiciare. Atunci când mai multe cazuri tratează același subiect, judecătorii se pot întâlni pentru a discuta și a încerca să ia aceeași decizie.

60. În **Bosnia și Herțegovina**, armonizarea practicii judiciare are loc la diferite niveluri: instituțional (cu participarea Centrului de Documentare Judiciară al Consiliului Superior și a unui grup de experți dedicat), videoconferințe între parchete și formarea diferiților profesioniști din domeniul juridic.
61. În **Regatul Unit**, Anglia și Țara Galilor, oportunitatea de a împărtăși cunoștințe ia forma unor seminarii de instruire pentru judecători, astfel încât aceștia să le poată împărtăși cu alți judecători,
62. În **Ungaria**, în cadrul secției penale a Tribunalului Regional Veszprém, reprezentanții tuturor profesiilor judiciare (avocați, procurori și ofițeri de poliție) sunt invitați să participe la reuniunile profesionale periodice ale Tribunalului Regional. Această practică are loc o dată pe an la tribunalul Kristiansand din Norvegia. De asemenea, pot fi organizate reuniuni informale cu privire la cauzele audiate de instanță.

Concluzie/întrebări

63. Aceste exemple arată că majoritatea țărilor au instrumente IT, inclusiv baze de date pentru a compila surse legislative și de jurisprudență și pentru a furniza informații organizate despre evenimentele actuale. Utilitatea acestor baze de date face necesară actualizarea lor în mod regulat, dezvoltarea de motoare de căutare din ce în ce mai eficiente și dezvoltarea de instrumente ușor de utilizat și intuitive.
64. Pe lângă aceste baze de date, unele țări au recurs la numirea judecătorilor referenți responsabili, în jurisdicția Curții de Apel sau a Tribunalului, pentru diseminarea evoluțiilor juridice și jurisprudențiale, sub forma buletinelor informative sau a ședințelor electronice.
65. În ceea ce privește buletinele electronice, dacă economisirea timpului în comparație cu întâlnirile fizice este sigură, frecvența distribuției trebuie controlată pentru a nu satura canalele de informații. În plus, referențierea buletinelor informative care utilizează cuvinte cheie, precum și compilarea acestora asigură durabilitatea lor în timp și evită pierderea informațiilor.
66. Multe țări asigură reuniuni regulate între judecătorii instanțelor, uneori sub supravegherea judecătorului desemnat să monitorizeze evenimentele actuale și destinate diseminării evoluțiilor juridice în jurisprudență, dar și a bunelor practici profesionale. Pe lângă armonizarea certitudinii juridice, aceste întâlniri permit judecătorilor să își depășească izolarea, permițându-le să împărtășească dificultățile lor.
67. **Finlanda, Italia, Ungaria** deschid astfel de întâlniri altor parteneri din jurisdicție și profesioniști din domeniul juridic. Dezvoltarea acestor întâlniri multidisciplinare asigură faptul că instanța și judecătorii săi sunt deschiși lumii exterioare și în special partenerilor principali. Este o oportunitate de a dezvolta obiective și metode de lucru comune, dar și de a discuta dificultățile respective ale participanților. Ca atare, deschiderea întâlnirilor legate de activitatea judiciară pare a fi o bună practică ce trebuie încurajată.

D. Orientări privind cooperarea: construirea unei echipe în jurul judecătorului pentru beneficii de calitate și timp, concentrându-și activitatea pe procesul decizional, fără a pune sub semnul întrebării independența acestuia⁷

68. În timp ce diseminarea și schimbul de cunoștințe între judecători permite schimburi care scot judecătorul din izolarea sa, acestea pot fi suplimentate de dezvoltarea unei echipe în jurul judecătorului. Activitatea judecătorului este culminarea procesului de luare a deciziilor în care sunt implicați alți profesioniști. Regândirea legăturilor dintre actorii acestui lanț ca o echipă dedicată pentru elaborarea deciziei permite îmbogățirea activității judecătorului prin specialitățile fiecăruia, precum și scoaterea acestuia din izolare și accelerarea semnificativă a muncii sale.

Exemple

69. În **Italia**, Curtea Supremă a stabilit un parteneriat cu mai multe universități pentru a găzdui stagiași pentru a ajuta judecătorii în exercitarea activității lor judiciare prin cercetare sau redactarea preliminară a anumitor documente. În această țară, a fost înființată de asemenea o structură mixtă în cadrul instanțelor (ufficio del processo). Această structură este formată din stagiași, grefieri și judecători onorifici și ar trebui să asiste judecătorul în căutarea activităților, pregătirea ședinței, rapoarte statistice etc.
70. În **Franța**, multe instanțe au avocați asistenți sau asistenți judiciari care sunt responsabili pentru pregătirea ședințelor și redactarea preliminară a anumitor decizii. Această permite judecătorului să se concentreze din nou pe desfășurarea dezbaterilor în timpul ședințelor și pe motivarea deciziilor sale. Astfel, la Tribunalul Regional de la Strasbourg, un avocat asistent este desemnat cu normă întreagă departamentului comercial al instanței pentru a redacta hotărâri judecătorești. În plus, 14 consilieri juridici sunt angajați în cadrul instanței, dintre care 13 lucrează pentru serviciul de asistență juridică, redactând hotărâri judecătorești sau elaborând documentația pentru judecător.
71. La Tribunalul Municipal Varazdin Municipal Court din **Croația**, consilierii juridici ai instanțelor (avocații) lucrează la câteva tipuri de cauze mai simple pentru care elaborează proiectele de decizii pentru judecători.
72. În **Litania**, asistenții judiciari realizează sarcini precum colectarea actelor juridice și a altor informații necesare pentru judecător, analiza, sistematizarea și furnizarea concluziilor, rezumarea problemelor juridice ale cauzelor, furnizarea de concluzii motivate cu privire la soluția problemelor juridice, redactarea documentelor procedurale și participarea la grupuri de lucru și comitete.
73. În **Slovenia**, consilierii judiciari seniori și asistenții instanței sunt responsabili pentru redactarea actelor simple, elaborarea proiectelor de decizii ale instanței și audieri. În plus, alți membrii ai personalului instanței sunt responsabili pentru statistici, pentru a permite judecătorului să se concentreze pe activitatea sa principală.
74. În **Finlanda**, instanțele administrative, precum Tribunalul Administrativ Regional Turku, au referenți care sunt judecători asistenți. De asemenea, au un informatician care pregătește statisticile.
75. În **Azerbaidjan**, fiecare judecător are un asistent și un grefier pentru a ajuta cu cercetarea, redactarea deciziilor procedurale și elaborarea rapoartelor statistice. În plus, datorită volumului mare de lucru, studenții la drept și tinerii interesați de drept sunt implicați în pregătirea cauzelor, precum și utilizarea ICT în mod voluntar și public.

⁷ Setul de instrumente de bune practici pentru îmbunătățirea funcționării justiției civile și administrative adoptat de CEPEJ în 2016 oferă câteva exemple de profesioniști care sprijină activitatea judecătorului.

77. 76. În Tribunalul Districtual din Varșovia din **Polonia**, există "judecători asistenți" în fiecare departament al instanței. Sarcinile acestora sunt de a ajuta judecătorul în activitatea sa de cercetare, în pregătirea ședinței, în redactarea actelor simple. În **Țările de Jos**, secretarii colaborează și asistă judecătorii.
78. În **Bosnia și Herțegovina**, doi parteneri profesioniști asistă judecătorul.
79. În Tribunalul Districtual din Praga (**Republica Cehă**), doi judecători cooperează cu un asistent care este judecător stagiar.

Concluzie/întrebări

80. Asistenții juridici din mai multe țări pot fi responsabili pentru pregătirea ședințelor, efectuarea sarcinilor simple sau asistarea judecătorului în cercetarea acestuia, așa încât judecătorul să se poată concentra pe activitatea sa principală. Această asistență, axată pe sarcini specifice, are ca scop accelerarea și îmbunătățirea din punct de vedere calitativ a activității judecătorului prin dedicarea timpului său pentru luarea deciziilor.
81. Punând judecătorul în centrul unei echipe în care fiecare își aduce propriile competențe specifice, luarea deciziilor nu poate fi decât îmbogățită. Judecătorul este o parte integrantă a unui lanț decizional (civil sau penal) în care sunt implicate părțile, avocații și alți membri ai personalului judiciar (procurori și grefieri). Calitatea procesului de luare a deciziilor implică de asemenea luarea în considerare a eficienței și calității acestui lanț (civil și penal) în toate componentele sale.
82. Cu toate acestea, aceasta nu înseamnă delegarea tuturor prerogativelor judecătorului. Nu pare acceptabil ca judecătorii să delege anumite funcții din cauza statutului lor, în special cele direct legate de activitatea lor judiciară. Imparțialitatea și independența sistemului judiciar implică faptul că conținutul procesului decizional trebuie să fie rezultatul reflecției personale a judecătorului.

II. Eliminarea izolării pentru a îmbunătăți cunoștințele și abilitățile judecătorilor

83. Împărtășirea cunoștințelor, îmbogățind în același timp experiența judecătorului, poate îmbunătăți de asemenea aptitudinile interpersonale ale acestuia. Într-adevăr, riscul pentru judecător, din cauza izolării sale, este lipsa perspectivei cu privire la practica sa profesională. La rândul său, aceasta poate duce la practica profesională inadecvată, dar și la apariția unor tulburări psiho-sociale sau întrebări etice care rămân fără răspuns.
84. Confruntându-se cu această problemă, statele membre ale Consiliului European au dezvoltat noi instrumente pentru a elimina izolarea judecătorilor, așa încât să se lucreze pe baza cunoștințelor tuturor în interesul calității justiției.

A. Orientări privind schimbul de informații: luarea în considerare a dezvoltării intervizării, pentru a încuraja schimburile pozitive inter pares privind practicile profesionale

85. Intervizarea este un mecanism pentru întâlniri și schimbul de idei inter pares, în vederea unei reflecții colective cu privire la comportamentul și practicile profesionale. Trebuie făcută distincția față de evaluare, prin faptul că este un proces voluntar și binevoitor, în afara oricărui cadru ierarhic.
86. Dezvoltarea unei astfel de practici face posibilă decompartmentarea activității judecătorului prin facilitarea criticii constructive a practicilor sale profesionale și a abilităților interpersonale ale acestuia. De asemenea, face posibilă cultivarea unei culturi comune de interogare și practici armonizate.

Exemple

87. **Rețeaua Europeană de Formare Judiciară** încorporează în manualul său privind metodele de instruire judiciară din Europa principiul intervizării, despre care subliniază că poate fi o alternativă mai ieftină și mai eficientă la supervizare⁸.
88. În 2002, în **Țările de Jos**, a fost înființat un Consiliu al Justiției independent care să supravegheze, în colaborare cu Ministerul Justiției, un program cuprinzător de evaluare și îmbunătățire a calității justiției: „RechtspraakQ”. În acest program, intervizarea, care a fost deja practică în unele instanțe olandeze înainte de reformă, este prezentat ca un criteriu de calitate, permițând atât evaluarea (în raport cu rezultatele sondajelor de satisfacție a utilizatorilor și a personalului instanțelor judecătorești, auditurile interne, vizitele persoanelor din afara instanțelor și tratarea unificată a reclamațiilor privind funcționarea defectuoasă a serviciilor) cât și îmbunătățirea calității serviciilor.

Este un proces voluntar care implică doi judecători (un supervizor - observator - un supervizor - un supervizat - un observator), care se observă reciproc la ședințe publice sau ședințe de cabinet și apoi o fază de feedback, discuție și schimb. Aceste două faze nu se referă la termenii legali ai litigiului, la legea aplicabilă sau chiar la caracterul adecvat al deciziei, care aparține judecătorului care o ia, ci doar la comportamentul judecătorului în toate aspectele sale (atenție la justițiabil și la colegii săi, luarea de notițe, ascultarea și folosirea tăcerii, gesturile etc.).

Faza de observare poate avea loc din partea unui public filmat, iar faza de feedback poate implica un facilitator terț.

Este recomandabilă formarea de perechi de judecători care, având aceleași specialități sau specialități diferite, au o experiență similară și nu sunt obișnuiți să lucreze împreună, pentru a evita jenarea supervizorului în momentul feedback-ului.

⁸ http://www.ejtn.eu/PageFiles/11019/JUST_FR-TRA-00.pdf

Rezultatele intervizării rămân confidențiale și nu sunt niciodată publicate, chiar dacă este un criteriu de „calitate” în sensul Rechtspraak, spre deosebire de rezultatele sondajelor de satisfacție efectuate în rândul personalului instanței și al utilizatorilor.

La nivel național a fost elaborat un ghid pentru judecătorii olandezi pentru a-i îndruma în elementele care trebuie respectate și pentru a îndruma discuția în momentul feedback-ului.

În Tribunalul Districtual Zutphen, judecătorii și secretarii sunt liberi să aleagă să participe la tipul de intervizare pe care și-l doresc. Dacă judecătorii aleg intervizarea de către o terță parte, aceștia pot obține, de asemenea, un feedback regulat cu privire la profesia lor de judecători în general sau în legătură cu un anumit domeniu de drept. Acest terț poate fi un judecător pensionat, psiholog sau consultant, de exemplu.

89. În **Franța**, o comisie parlamentară de anchetă a recomandat, într-un raport din 2006, "dezvoltarea controlului orizontal cu schimburi tehnice și discuții între judecători și chiar participarea silențioasă la audierile desfășurate de colegi (...) ori de câte ori este posibil, mai ales atunci când este implicat organul colegial".

Practica intervizării a fost testată la scară mică în unele jurisdicții. Până în prezent, a fost testată în instanțele din Roanne, Coutances, Avranches, Albertville și Caen, dar nu pe termen lung; numai experiența intervizării la tribunalul de primă instanță Roanne a condus la un raport scris disponibil. Aceste experimente au evidențiat practici foarte variate, în special în ceea ce privește tipul de audiere, în camere sau în ședințe publice, în audieri colegiale sau cu judecători unici, sau variabilitatea poziției observatorului în sala de judecată și în raport cu observatorul analizat. De asemenea, au dat rezultate contrastante în funcție dacă judecătorii provin din specialități diferite sau au aceeași specialitate, de gradul de experiență al judecătorilor (judecători care tocmai părăsiseră pregătirea inițială de supraveghere și nu aveau aceeași relație de interviuri cu cei mai în vârstă), cu privire la dimensiunea și atmosfera instanței și la timpul de observare ales (un timp de audiere prea scurt nu permite un comportament suficient de spontan, deoarece persoana în cauză tinde să fie mai vigilentă când știe că este observată).

Aceste experiențe au condus la elaborarea, de către un grup de lucru format din aproximativ cincisprezece judecători, convocați de Școala Națională a Magistraturii (ENM), a unei „Carte a Intervizării”, precum și a unei „grile de observare” pentru îndrumarea și dotarea judecătorilor care doresc acest lucru. De asemenea, ENM continuă să joace un rol foarte activ în promovarea intervizării în cursurile sale de instruire.

Carta încorporează principiile de bază enunțate mai sus, precum și forma interviului binar și reciproc bazat pe modelul olandez:

- voluntariat: bogăția schimbului implică o adeziune care poate rezulta doar dintr-o abordare voluntară;
- înfrățire: intervizarea este efectuată de doi judecători care se aleg liber reciproc, în conformitate cu principiul serviciului voluntar menționat mai sus;
- bunăvoință: absența unei relații ierarhice și bunăvoința feedback-ului supervisorului față de persoana care este interviuată permit persoanei supervizate să adopte un comportament cât mai natural și spontan posibil, contribuind astfel la un feedback cât mai util și constructiv posibil; această cerință de bunăvoință provine din datoria de delicatețe cerută tuturor judecătorilor față de colegii lor;
- reciprocitate: cei doi judecători se observă succesiv, jucând rolul supervisorului și apoi al supervizatului.
- confidențialitate: tot ceea ce se spune în timpul feedback-ului trebuie să rămână confidențial pentru a evita orice risc de utilizare abuzivă a procesului în scopuri străine (inclusiv presiune);

- respectul pentru independența judiciară: auditorul nu poate în niciun caz să critice decizia luată de colegul său, cu excepția cazului în care acesta din urmă îi solicită în mod expres opinia.

În anexă, se folosește o grilă de observare pentru a ghida observatorul în ceea ce privește tipul și natura problemelor care urmează să fie discutate cu persoana în cauză, pentru a asigura nu numai utilitatea feedback-ului, ci și respectarea principiilor.

90. În **Germania**, la Tribunalul Districtual din Berlin, intervizarea se efectuează pe baza participării voluntare a judecătorului.
91. În **Belgia**, în 2015, institutul de formare judiciară a dezvoltat intervizarea ca parte a modulelor dedicate instruirii judecătorilor în management. În special, a fost organizată o sesiune cu grupuri de cinci președinți de instanțe și procurori care s-au întâlnit în afara instanțelor lor și au discutat despre dificultățile lor. Dacă abordarea diferă de intervizare așa cum tocmai a fost luată în considerare, are același obiectiv de schimb pașnic de la egal la egal. Faza de observare nu se desfășoară, întrucât privește critica managementului instanței și nu o audiere. Această abordare a fost deosebit de bine primită de către participanți, ceea ce a determinat la rândul său institutul de formare judiciară să investească și să dezvolte acest program. Acesta menționează că este deosebit de utilă, mai ales prin faptul că face posibilă identificarea de soluții de la practicieni care economisesc timp pentru fiecare instanță, fiind cel mai adesea direct aplicabilă.
92. În Austria, o soluție similară se practică sub formă de seminarii limitate la președinții de instanțe.
93. În Slovenia, intervizarea dintre colegi a fost practică de câțiva ani și este organizată și plătită de Consiliul de Formare Judiciară (CJC). Supervizorii sunt selectați de CJC pe baza unei cereri și trebuie mai întâi să participe la un atelier special de supervizare. Deoarece aceasta nu este o procedură formală și este complet voluntară pentru judecător, nu este integrată în procesul de evaluare judiciară desfășurat de Consiliul personal al instanței.
94. Pe lângă intervizare, Slovenia a dezvoltat un program de mentorat pentru noii judecători care și-au schimbat recent specialitatea juridică. Acest program face parte dintr-o serie mai mare de inițiative care a permis Sloveniei să primească Premiul "Balanța de Cristal" oferit de CEPEJ în anul 2019¹⁰. În peste doi ani, peste 100 de judecători de primă și a doua instanță au fost instruiți pentru a deveni mentori ai judecătorilor mai tineri din toată țara. Mentoratul se face individual, judecătorul mentor pregătind un program individual de instruire cu judecătorul instruit. Activitățile includ participarea la un proces și discutarea modului în care a fost gestionată procedura, dezbateră cu privire la următoarele subiecte: modul de desfășurare a unei cauze și a unei audieri, modul de abordare a mass-media, modul de redactare a hotărârilor judecătorești calitative, modul de organizare a activității judiciare etc.
95. Transferul de cunoștințe este, de asemenea, realizat prin ateliere speciale pentru îmbunătățirea abilităților judiciare și a tehnicilor de supraveghere. Aceste ateliere sunt organizate de judecători superiori și de la Curtea Supremă, care au fost instruiți în mod special în tehnici de supervizare și sunt formatori competenți. La aceste ateliere au participat peste 200 de judecători din toate instanțele. La aceste ateliere, judecătorii din același domeniu juridic se întâlnesc lunar (până la maximum 10 reuniuni) în grupuri mai mici, mixte din punct de vedere geografic, pentru a discuta despre jurisprudență și

⁹ <http://www.questionegiustizia.it/rivista/2016/1/vandebroeck.pdf>

¹⁰ La fel de interesante sunt inițiativele privind sprijinul pentru judecătorii nou numiți. Pe baza interviurilor cu judecătorii nou aleși, a fost creat un ghid cu privire la activitatea instanței (145 de pagini), cu sfaturi practice cu privire la funcționarea instanței prin ochii unui nou judecător, care acoperă subiecte precum sediul instanței, echipamente informatice, protecția datelor cu caracter personal, organizarea birourilor instanței, personalul, unde se pot obține informațiile necesare, modul de organizare a unui dosar, cariera judecătorilor și evaluarea acestora etc. Fiecare judecător nou ales primește o scrisoare de bun venit de la managerul de proiect, prezentând produsele disponibile și utilizarea acestora. Ghidul este online și este disponibil numai pentru judecătorii și personalul instanțelor. În peste doi ani, a fost descărcat de peste 800 de ori.

Manualele de procedură online specifice scrise de judecătorii seniori oferă consiliere și expertiză judiciară, precum și o listă lungă de decizii importante ale instanțelor naționale și internaționale (cu legături către documentele originale) și exemple de decizii procedurale emise de diferiți judecători cu experiență într-o gamă largă de subiecte și domenii juridice.

problemele practice pe care le întâmpină în exercitarea funcțiilor lor judiciare. Împărtășirea experiențelor, abilităților, temerilor și sentimentelor îmbunătățește soluționarea jurisprudenței și, mai presus de toate, întărește legătura dintre judecători și creează o comunitate de oameni dispuși să-i ajute pe alți judecători, respectându-le pe deplin independența.

Concluzie/întrebări

96. Intervizarea este o practică cunoscută în cercurile profesionale. Confruntat cu o anumită izolare din partea judecătorilor, care poate duce la o lipsă de perspectivă asupra practicii lor profesionale, acest mecanism permite judecătorului să fie înconjurat și să discute despre metodele sale de lucru. A făcut obiectul unei dezvoltări limitate doar în instanțele europene, cu excepția Țărilor de Jos, care au făcut din aceasta un instrument de evaluare a calității sistemului lor juridic cu drepturi depline.
97. Recurgerea limitată la intervizare poate fi explicată de frica judecătorilor datorită unei culturi profesionale destul de individualiste și de teama de a afecta independența judiciară. A permite unui coleg să observe o audiere implică într-adevăr arătarea dificultăților și expunerea la critici, ceea ce implică o reală receptivitate. Mai mult, faptul că critica poate ajunge la miezul deciziei judiciare poate duce la reticență în ceea ce privește principiul imparțialității și independenței sistemului judiciar.
98. Acest recurs limitat poate fi explicat și prin lipsa judecătorilor sau volumul lor mare de muncă, dar și prin natura neatractivă a unei practici care durează mult timp și ale cărei efecte în ceea ce privește calitatea și performanța nu sunt imediat sesizabile.
99. Cu toate acestea, intervizarea pare a fi un instrument interesant pentru îmbunătățirea calității actului justiției. Ajută la dezvoltarea unei culturi a schimbului și a partajării de informații în relațiile dintre colegi, dărâmand astfel barierele dintre activitățile judecătorilor. De asemenea, conduce la o armonizare și evoluție a practicilor. Servește la analiza permanentă a judecătorilor, o garanție esențială a justiției ancorată în timp și de calitate. În cele din urmă, face posibilă reflectarea asupra aspectelor esențiale ale calității activității judiciare dificil de evaluat altfel, cum ar fi calitatea mediului de lucru, relația cu utilizatorii sau imaginea justiției. În cele din urmă, așa cum arată exemplul belgian, intervizarea poate fi folosită și de judecătorii experimentați care descoperă noi responsabilități pentru care nu au fost instruiți, în special funcțiile manageriale atribuite șefilor procuraturii și instanțelor judecătorești.
100. Prin urmare, pare necesar să se ofere instrumente de calitate pentru a face practica mai ușor de înțeles și pentru a propune soluții concrete la diferitele întrebări pe care le ridică, în urma diferitelor experiențe desfășurate în Europa. Aceasta implică evidențierea naturii sale strict confidențiale și binevoitoare, distinctă de orice procedură de evaluare, instruind judecătorii în această problemă, dar și dezvoltând instrumente la cheie pentru a facilita practica, inclusiv, de exemplu, fișele informative care prezintă obiectivele planificate sau elementele care trebuie respectate.

B. Orientări privind prevenirea riscurilor psihosociale: oferirea de sprijin judecătorilor prin grupuri de sprijin, seminarii sau instruire pentru a asigura bunăstarea lor la locul de muncă

101. În mod tradițional, funcția de judecător nu este considerată o profesie riscantă care necesită o atenție specială a riscurilor psihosociale. Cu toate acestea, pe parcursul carierei profesionale a unui judecător, acesta se poate confrunta cu situații care pot crea o adevărată povară psihosocială. Pe lângă posibilele atacuri, el trebuie să se confrunte cu situații sau imagini care pot fi foarte violente (pornografie infantilă, terorism ...) și, în fiecare zi, situația foarte precară a unei mari proporții dintre cei supuși procesului.
102. Confruntat cu aceste situații, judecătorul se poate găsi cu atât mai neputincios prin izolarea sa și prin faptul că principiul imparțialității implică lipsa emoțiilor în procesul decizional. Studiile efectuate în lumea judiciară arată că judecătorii se confruntă cu o muncă emoțională reală care generează stres în viața lor de zi cu zi¹¹.
103. Deși în prezent nu există o strategie cuprinzătoare dezvoltată pe această temă, aceasta tinde să fie luată din ce în ce mai mult în considerare, în special în contextul dezvoltării mișcării sindicale și a asociațiilor de judecători.
104. Într-adevăr, calitatea deciziei judiciare este strâns legată de calitatea mediului de lucru al judecătorului. Stăpânirea emoțională a judecătorului și capacitatea sa de a gestiona stresul indus (precum și stresul organizațional) vor influența imaginea judecătorului despre justiție. Prin urmare, condiția „bunei judecăți” stă și în „bunăstarea” judecătorului. Acesta este motivul pentru care trebuie să fie posibil să se abordeze această problemă în contextul politicilor publice privind eficiența și calitatea sistemelor judiciare.
105. În Europa, au fost create instrumente care implică judecători și profesioniști externi pentru a analiza, preveni și proteja judecătorii de riscurile psihosociale.

Exemplul 1: analiza riscurilor psihosociale

106. În **Franța**, un protocol experimental creat de psihologi a fost implementat în 4 jurisdicții din regiunea Parisului. Acest protocol include 3 domenii principale de lucru:
  - stabilirea unui diagnostic de experiență profesională;
  - definirea obiectivelor de lucru;
  - cercetarea și implementarea instrumentelor de lucru relevante pentru atingerea acestor obiective;
107. Implementarea protocolului se bazează pe înființarea unor grupuri de judecători (în acest caz, judecători pentru copii) care participă la interviuri succesive și progresive în conformitate cu cele trei domenii de lucru menționate mai sus și facilitate de psihologi. Aceste grupuri sunt mai mari sau mai mici, în funcție de dimensiunea instanței, dar nu pot avea mai mult de 10 judecători.

Exemplul 2: prevenirea riscurilor psihosociale

108. În **Țările de Jos**, Centrul Olandez de Formare Judiciară („Studiecentrum Rechtspleging”) oferă instruire specifică, cum ar fi instruirea „Managementul agresivității”, menită să ofere judecătorilor tehnici și metode de analiză, anticipare și reacție la agresiunea unui individ sau instruirea „Activitate exigentă din punct de vedere moral”, axată pe gestionarea emoțiilor pentru a preveni stresul.

¹¹ FLINDERS UNIVERSITY, Sharyn Roach Anleu et Kathy Mack, «Le quotidien des magistrats et le travail émotionnel», Les cahiers de la justice, 2014 p. 27. Investigații și interviuri cu judecători australieni care lucrează în tribunale de primă instanță în care părțile nu sunt reprezentate de un avocat, crescând astfel povara emoțională; aceste sondaje arată că gestionarea emoțiilor de către justițiabil și de către judecător însuși este o preocupare majoră pentru judecătorii australieni.

109. În **Franța**, Școala Națională a Magistraților oferă, atât la etapele de formare inițială, cât și la cele de formare continuă, o gamă largă de servicii pe teme poverii psihosociale a judecătorilor, stresului și violenței la locul de muncă (de exemplu, următoarele cursuri de formare): „judecători și cauze dificile”, „judecători care se confruntă cu situații de violență și conflicte”, „gestionarea stresului” etc. Aceste instruirii sunt organizate în principal sub forma unui grup de sprijin suplimentat de contribuții teoretice. Unele cursuri de formare se adresează mai mult șefilor de departamente și instanțe judecătorești. Curtea de Apel Douai a angajat, de asemenea, un psiholog ca parte a educației continue, pentru a sprijini judecătorii în cauze dificile și pentru a întâlni tineri judecători care părăsesc școala sistemului judiciar. Curtea de Apel Colmar organizează o zi de întâmpinare pentru noii sosiți la începutul fiecărui an universitar, pentru a-i introduce în jurisdicție și a-i ajuta să descopere un loc emblematic din regiune. Scopul este integrarea noilor judecători într-un teritoriu pe care nu îl cunosc neapărat pentru a preveni izolarea socială.
110. În **Albania**, a fost organizată o excursie de două zile în mediul rural albanez pentru a combate izolarea socială. Pentru judecători, este vorba de a se regăsi, de a se relaxa, de a învăța să-și gestioneze emoțiile și stresul și de a se despărți de lumea muncii. Această practică a arătat un feedback excelent care motivează reînnoirea acestui tip de eveniment.
111. În **Slovenia**, în văile nordice sunt organizate în fiecare an sejururi formate atât din instruire teoretică, cât și din schimburi informale între profesioniști.
112. În **Lituania**, sunt organizate seminarii conduse de psihologi pentru a-i învăța pe judecători cum să-și gestioneze stresul și conflictele pe care le pot întâlni. Pe de altă parte, există întâlniri informale care permit judecătorilor să-și împărtășească opiniile.
113. În **Belgia**, institutul de instruire judiciară oferă formare referitoare la gestionarea volumului de muncă și a stresului, dar și la prevenirea conflictelor și gestionarea agresivității la locul de muncă.
114. În **Polonia**, Școala Națională de Judecători și Procurori organizează cursuri de instruire pentru judecători cu privire la aspectele psihologice ale activității judecătorilor sau la organizarea timpului de lucru.

Exemplul 3: protecția judecătorilor

115. În **Belgia**, după un raport din 2011 al Comisiei pentru modernizarea ordinii judiciare referitoare la sarcina psihosocială din cadrul ordinii judiciare¹², un serviciu individual și de sprijin social, format din psihologi, poate fi solicitat de orice membru al Serviciului Public Federal de Justiție, inclusiv judecătorii, care se confruntă cu dificultăți la locul de muncă.
116. În plus, între 2005 și 2008, Crucea Roșie belgiană a fost însărcinată de Comisia Europeană să implementeze un proiect cofinanțat de Uniunea Europeană și intitulat „EURESTE”, privind terorismul. Una dintre componentele acestui proiect a vizat gestionarea stresului generat de experiența „judecătorilor pe teren”. Pe această bază, a fost efectuat un experiment în cadrul parchetelor de la Bruxelles și Nivelles, sub forma unor grupuri de discuții conduse de un profesionist extern și care permit participanților să discute despre experiențele lor traumatice. Acest proiect a avut un succes atât de mare încât a fost reînnoit și completat de interviuri individuale.
117. Dincolo de granițele europene și în special în Canada, există un „Program de consultare judiciară” care oferă consiliere, ajutor în găsirea de soluții pentru concilierea vieții profesionale și familiale și pentru sprijin psihologic, în special atunci când judecătorul va trebui să desfășoare un anumit proces dificil, cu scopul de a sprijini judecătorii și familiile acestora înainte, în timpul sau după proces. Aceste servicii sunt furnizate de un grup privat și sunt finanțate în prezent de asociații de magistrați („Asociația Judecătorilor Curții Superioare” și „Asociația Judecătorilor Curții Provinciale”).

¹² http://cass.justitie.belgium.be/cmro-cmoj/doc/Charge_psychosociale-2011.pdf

118. În **Statele Unite ale Americii**, numere dedicate unui serviciu de asistență anonim disponibil 24 de ore din 24 au fost special create pentru judecători, pentru a oferi un spațiu pentru liberă exprimare în care judecătorii își pot exprima disconfortul și pot fi susținuți în posibile proceduri psihosociale specifice¹³.

Concluzie/întrebare

119. Confruntat cu o încărcătură psihosocială semnificativă, judecătorul, izolat, se poate găsi neputincios și poate suferi într-un mediu care poate fi foarte violent. Această stare de fapt este nesatisfăcătoare în măsura în care situația mentală a judecătorilor va avea obligatoriu un impact asupra calității muncii lor. Prin urmare, se ia în considerare echilibrul judecătorilor în interesul unei justiții bine făcute. Prin urmare, mediul de lucru al judecătorului ar trebui să ofere resursele necesare pentru a asigura bunăstarea lor la locul de muncă. Teama de funcția de a judeca în calitate de act intelectual rațional și obiectiv nu ar trebui să ne împiedice să ne gândim la persoana care o susține și o exercită.
120. Se dezvoltă acum mecanisme de sprijin în Europa și în alte părți pentru a ține seama de această problemă. Este vorba despre sprijinul individual sau colectiv care vizează evaluarea și prevenirea riscului de presiune și contribuirea la îmbunătățirea mediului de lucru pentru judecători în interesul justiției.
121. Calitatea procesului de luare a deciziilor este strâns legată de calitatea mediului de lucru al judecătorului. Teama de funcția de a judeca în calitate de act intelectual rațional și obiectiv nu ar trebui să ne împiedice să ne gândim la persoana care o susține și o exercită. Problema bunăstării judecătorului își are locul în reflecția asupra calității justiției.

---

¹³ <http://louisianajlap.com/>

C. Orientări privind etica pozitivă: dezvoltarea eticii pozitive prin crearea de ghiduri etice și încurajarea implementării lor practice în rândul judecătorilor.

122. În 2002, Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni, în avizul său (nr. 3) cu privire la etica și responsabilitatea judecătorilor, a recomandat elaborarea "declarațiilor de principii de conduită profesională" pentru a ghida acțiunea judecătorilor, independent de orice procedură disciplinară. Această opinie, printre alte instrumente europene și internaționale, pe lângă discuțiile naționale aflate în desfășurare la acea vreme, a susținut apariția unui nou concept în cadrul sistemului judiciar, cel al eticii pozitive.
123. Acest concept promovează înțelegerea normelor de conduită și a comportamentului profesional ca standarde de auto-reglementare și auto-monitorizare pe care un organism profesionist și le oferă. Obiectivul nu este de a pedepsi, ci de a ghida și, mai larg, de a răspunde la întrebările legitime ale judecătorilor care sunt izolați și confrunțați cu anumite situații delicate, într-un mediu binevoitor și fără a fi judecați.
124. În acest context, multe sisteme judiciare europene au adoptat coduri de etică sau de conduită profesională, care cuprind linii directoare largi, valori și principii care ar trebui să ghideze practica profesională a judecătorilor, dar și comportamentul lor privat, pentru a să garanteze independența și imparțialitatea și, în consecință, încrederea publicului în justiție.

Exemplul 1: Crearea de standarde etice

125. Avizul **Consiliului consultativ al judecătorilor europeni** a reiterat codurile etice deja existente. Cel mai vechi cod de etică european este "Codul de etică" adoptat de Asociația Judecătorilor Italiani la 7 mai 1994 și modificat în 2010, care constă din 14 articole care acoperă întregul comportament al judecătorilor (inclusiv șefii de instanțe judecătorești) și procurorilor. Acestea nu sunt reguli disciplinare sau penale, ci un instrument de auto-monitorizare a organului generat de el însuși.
126. Articolele acoperă relațiile cu persoanele fizice, obligația de competență, utilizarea resurselor publice, utilizarea informațiilor profesionale, relațiile cu presa, apartenența la asociații, imparțialitatea și independența, relațiile cu angajații, comportamentul profesional și extraprofesional, atribuțiile șefilor de instanțe.
127. Alte țări, precum **Estonia, Lituania, Ucraina, Moldova, Malta, Slovenia, Republica Cehă și Slovacia** au dezvoltat deja un "cod de etică judiciară" sau "principii de conduită" adoptate de adunările reprezentative ale judecătorilor și distincte de regulile disciplinare.
128. În 2003, în **Regatul Unit a fost elaborat un ghid de conduită judiciară**¹⁴. Cea mai recentă versiune, din 2018, se bazează pe principiile independenței, imparțialității și integrității și oferă îndrumări cu privire la diferite puncte specifice, cum ar fi protecția datelor sau activitățile politice.
129. În **Franța**, de la o reformă din 2007, Consiliul Superior al Magistraturii este responsabil de elaborarea unei colecții de obligații etice. Prima versiune, produsă în 2010, a fost revizuită în 2019¹⁵. Această colecție reflectă valorile judecătorului: independență, imparțialitate, integritate și probitate, loialitate, conștiință profesională, demnitate, respect și atenție acordată celorlalți, rezervă și discreție. Acest document se prezintă nu ca un standard profesional care poate duce la sancțiuni în caz de încălcare, ci ca o compilație de bune practici profesionale.
Cu ocazia revizuirii colecției în 2019, Consiliul Superior al Magistraturii a pus la dispoziție fișe informative separate, prezentând tematic bune practici, comentarii, orientări și recomandări, destinate îndrumării judecătorilor în gândirea lor etică.

¹⁴ <https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2016/07/judicial-conduct-v2018-final-2.pdf>

¹⁵ http://www.conseil-superieur-magistrature.fr/sites/default/files/publication/recueil_des_obligations_deontologiques_des_magistrats.pdf

130. În **Norvegia**, un document care stabilește principiile etice pentru judecători a fost produs în 2010¹⁶. Acesta reflectă principiile de bază și stabilește obligațiile etice la care judecătorii sunt obligați atât în îndeplinirea atribuțiilor lor, cât și în afara acestora.
131. În 2012, Consiliul Superior al Justiției din Belgia a elaborat un ghid pentru judecători intitulat „principii, valori și calitate”, bazat pe principalele valori ale independenței, imparțialității, integrității, rezervei, discreției, diligenței, respectului și ascultării, tratamentului egal și competenței, pe baza textului Rețelei Europene a Consiliilor Magistraturii. Acest ghid enumeră calitățile așteptate de înțelepciune, loialitate, umanitate, curaj, seriozitate și prudență, capacitate de muncă, ascultare și comunicare și deschidere. Este prezentat ca un sprijin pentru înțelegerea eticii de către judecători în mod formal, separat de disciplină. Acesta conține comentarii care vizează îmbogățirea principiilor cu aplicații concrete.
132. Astfel de coduri create de judecători și care reflectă ideea unei etici pozitive, precum și structura împărțită între principii și aplicare concretă au fost, de asemenea, dezvoltate în special în **Croația** în 2006, în **Bulgaria** în 2009, în **Țările de Jos** în 2010, **Finlanda** și **Georgia** în 2012, **Danemarca** și **Ungaria** în 2014.

Exemplul 2: Instruirea judecătorilor supleanți

133. În **Spania**, Școala Națională a Magistraturii a dezvoltat module de formare inițială în etică și conduită profesională, organizate în jurul a două domenii: pe de o parte, analiza comportamentelor care pot fi adoptate de judecători și procurorii care se confruntă cu situații tipice din viața de zi cu zi și, pe de altă parte, reflecție colectivă sub formă de mese rotunde sau forumuri de discuții, centrate pe figura judecătorului în societate și, în special, pe relațiile cu mass-media și rețelele sociale.
134. În **Franța**, din 2016, Școala Națională a Magistraților organizează noi sesiuni educaționale pe tema regulilor etice și profesionale ale profesiei de magistrat și gestionarea emoțiilor, în etapa de pregătire inițială și specializare în primele funcții. În plus, formarea inițială a fost completată de sesiuni educaționale intitulate „Justiție și mass-media”, care au ca scop sensibilizarea și inițierea viitorilor judecători și procurori în utilizarea instrumentelor de comunicare instituțională, respectând în același timp regulile etice.
135. În **Țările de Jos**, Centrul Național Olandez de Instruire Judiciară (Studiecentrum Rechtspleging) a creat un curs de formare numit "Tratarea dilemelor morale" pentru judecătorii practicanți. Acestea sunt grupuri dedicate în care judecătorii pot, sub supravegherea unor profesioniști externi, discuta cazurile de conștiință pe care le-au întâlnit în practica lor profesională.
136. Ultimul tabel privind justiția în Europa, elaborat de Comisia Europeană în 2017, arată că educația continuă pentru judecători include module referitoare la etica judiciară în majoritatea a statelor membre¹⁷. Astfel, peste 50% din educația continuă este dedicată eticii în **Slovacia**, **România** și **Malta** și ajunge la aproape 80% în **Letonia**. Raportul CEPEJ privind evaluarea sistemelor judiciare din 2018 (date din 2016) menționează, de asemenea, formarea specifică în domeniul eticii desfășurată în Slovenia.

Exemplul 3: Susținerea și răspunsul la întrebările judecătorilor: programe de monitorizare și asistență

137. În **Franța**, statutul sistemului judiciar a fost recent reformat în vederea creării mai multor organe complementare care să sprijine judecătorii și procurorii. În primul rând, Colegiul de Etică, alcătuit din magistrați onorifici sau de serviciu și personalități externe, poate să fie chemat să se ocupe de probleme de conflict de interese referitoare la un judecător sau un procuror, în urma unui interviu de etică care trebuie să aibă loc

¹⁶<https://www.juristforbundet.no/globalassets/dokumenter/organisasjon/dommerforeningen/ethical-principles-for-the-proper-conduct-of-norwegian-judges.pdf>

¹⁷<https://www.enci.eu/images/stories/pdf/Scoreboard/scoreboard2017-report.pdf>

după orice nouă numire. Acest interviu este o oportunitate de a preveni situațiile de conflict de interese și, prin urmare, de a stabili în mod concret și cu un alt judecător principiile etice.

138. În plus, în iunie 2016, a fost creat un "Serviciu de asistență și monitorizare etică". Acesta este atașat Consiliului Superior al Magistraturii și poate fi contactat în timpul săptămânii direct prin telefon de către orice judecător care se confruntă cu dificultăți etice sau deontologice. Este alcătuit din foști membri ai Consiliului Superior al Magistraturii și este strict confidențial pentru a garanta un spațiu liber și pașnic pentru exprimare.
139. Informațiile colectate de Colegiul de Etică și de Serviciul de Supraveghere sunt anonime și pot fi utilizate numai în scopul modificării regulilor de etică în lumina noilor întrebări ridicate, pentru a păstra independența judecătorilor care utilizează aceste mecanisme. Astfel, autoritatea disciplinară nu poate solicita în niciun caz acestor autorități date cu caracter personal în scopul sancționării.

Concluzie/întrebări

140. În urma impulsului CCJE, în ultimii ani au fost create reguli de etică în țările europene, într-un context de dezvoltare a eticii pozitive. Distinse și chiar opuse acțiunilor disciplinare în spiritul și în implementarea lor, aceste noi standarde încearcă să influențeze pozitiv comportamentul judecătorilor, punându-i în centrul producției și aplicării standardelor. Revizuirile ghidurilor sunt, de asemenea, planificate sistematic, etica fiind un subiect care trebuie să evolueze prin natura sa în lumina noilor practici și a noilor nevoi.
141. Crearea acestor reguli etice trebuie, pentru a avea sens și a avea o implicație reală în practică, să fie însoțită de o conștientizare a acestor noi practici în rândul judecătorilor. Aceasta din urmă se face deja în principal prin institute de formare și le permite judecătorilor să transmită mai departe așteptările plasate în comportamentul lor în etapa de educație continuă, dar și pe tot parcursul carierei, în timp ce întrebările etice sunt din ce în ce mai mari, iar volumul de muncă, obișnuința și izolarea pot priva judecătorii de o îndepărtare de practicile lor.
142. În plus, sunt introduse noi măsuri pentru a face standardele etice și mai operaționale, într-un context de sprijin personalizat pentru judecători. Dezvoltarea interviurilor sistematice de etică atunci când intră într-o funcție, de exemplu, sau a serviciilor de monitorizare a eticii deschise tuturor, permite judecătorului să iasă din izolarea sa oferindu-i un mediu sigur în care să poată găsi răspunsuri la întrebări morale care vor apărea inevitabil în timpul îndeplinirii atribuțiilor sale.

Concluzie

143. Din practicile țărilor europene reiese că multe mecanisme au fost deja puse în aplicare pentru a preveni și a elimina izolarea judecătorilor, asigurând o partajare eficientă a cunoștințelor capabile să-și îmbunătățească experiența, dar și abilitățile interpersonale, dezvoltând o cultură a schimbului.
144. Astfel, instrumentele IT care vizează atât schimbul între judecători, cât și accesul acestora la știri juridice sau chiar la modele de decizie fac acum parte din viața de zi cu zi a instanțelor. Mai puțin dezvoltate, mai consumatoare de timp, dar cu o mare valoare adăugată, în special având în vedere deschiderea oferită, observăm și întâlnirile dintre magistrați și alte profesii juridice. În plus, dezvoltarea unei echipe în jurul judecătorilor este acum dezvoltată pe scară largă și permite îmbogățirea activității judecătorilor, concentrându-se în același timp pe procesul decizional.
145. În mod paradoxal, dezvoltarea excesivă a acestor instrumente ca vehicule de informare poate pune astăzi o problemă. Într-adevăr, acestea se pot satura rapid și apoi pot deveni contraproductive. În plus, trebuie acordată o atenție specială atât securității datelor partajate, cât și calității acestora. Dezvoltarea instrumentelor IT, acum esențiale pentru o bună activitate în instanțe, trebuie, prin urmare, supravegheată pentru a da roade și poate fi util completată prin menținerea acțiunilor care nu sunt dematerializate și deschise spre exterior.
146. Acțiunile puse în aplicare pentru a îmbunătăți abilitățile interpersonale ale judecătorilor sunt mai recente și mai puțin ancorate în viața de zi cu zi a instanțelor. Cu toate acestea, acestea sunt în curs de dezvoltare, în special cu promovarea intervizării, prevenirea crescută a riscurilor psihosociale sau implementarea practică a standardelor etice create în ultimii ani. Aceste instrumente sunt esențiale pentru a asigura o justiție de calitate. Acestea fac posibilă promovarea unei culturi a schimbului și a chestionării obiceiurilor profesionale esențiale în funcțiile judiciare.
147. Confruntându-se cu o tradiție de izolare judiciară, dezvoltarea și îmbunătățirea schimbului de cunoștințe între judecători, dar și cu actorii externi, au devenit esențiale pentru a asigura furnizarea unei justiții de calitate.

Anexa I: Chestionar referitor la Nota de informare privind evaluarea activităților judecătorilor dintr-o perspectivă calitativă (termen limită pentru Secretariatul CEPEJ: 11 iulie 2018)

Obiectivul acestui chestionar este de a ajuta Secretariatul să colecteze bune practici și să identifice punctele de interes în legătură cu cele două teme majore ale Notei de mai sus:

- Depășirea izolării pentru a spori expertiza judecătorului
- Depășirea izolării pentru a spori abilitățile interpersonale ale judecătorului

Comentariile dumneavoastră și exemplele concrete pe care le furnizați vor fi utilizate de Secretariat pentru a completa documentul. În document se poate face o referire explicită la practicile instanțelor dumneavoastră.

Vă rugăm să răspundeți la următoarele întrebări **până cel târziu la 11 iulie 2018**. Secțiunea „comentarii” ne va fi deosebit de utilă pentru a înțelege mai bine contextul răspunsului dumneavoastră.

Dna Clementina Barbaro (clementina.barbaro@coe.int, tel +33 390 21 44 78) **este punctul dumneavoastră de contact** din cadrul Secretariatului CEPEJ pentru orice întrebare sau cerere de clarificare.

- 1) Consiliul Superior al Magistraturii sau orice alt organism echivalent încurajează schimbul de cunoștințe între judecători sau între judecători și alți profesioniști în drept?

DA

NU

Comentarii/descriere:

Faceți clic aici pentru a introduce text.

Dacă da, ați primit orientări în acest sens?

- 2) Există mecanisme în cadrul instanței dvs. pentru a promova schimbul regulat între diferiți profesioniști din domeniul juridic (judecători, avocați, alți profesioniști din domeniul juridic) pe teme de interes comun legate de eficiența și calitatea justiției?

DA

NU

Comentarii/descriere:

Faceți clic aici pentru a introduce text.

- 3) Există mecanisme în cadrul instanței dvs. pentru a organiza un schimb de jurisprudență și a disemina știri juridice între judecători? Aceasta include și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și impactul acesteia asupra deciziilor naționale ale judecătorilor?

DA

NU

Comentarii/descriere:

Faceți clic aici pentru a introduce text.

- 4) Judecătorii din instanța dvs. folosesc „grupuri de discuții”, „bloguri” și „forumuri” pentru a discuta și găsi soluții la problemele pe care le întâmpină și pentru a împărtăși informații și documentație? (pentru mai multe informații, vă rugăm să consultați pagina 5 din nota de informare)

DA

NU

Comentarii/descriere:

Faceți clic aici pentru a introduce text.

- 5) În opinia dumneavoastră, există vreo provocare în utilizarea acestor „grupuri de discuții”, „bloguri” și „forumuri” de către judecători? (pentru mai multe informații, vă rugăm să consultați pagina 6 din nota de informare)

Faceți clic aici pentru a introduce text.

- 6) Ați putea furniza unul sau două exemple de cereri utilizate în instanța dvs. ca ajutor pentru decizia judecătorului? (a se consulta pagina 7 din documentul menționat mai sus). Aceste instrumente sunt dezvoltate chiar de instanță sau puse la dispoziție de Ministerul Justiției sau de Consiliul Superior al Magistraturii?

Faceți clic aici pentru a introduce text.

- 7) În cadrul instanței dumneavoastră, există "avocați asistenți" sau "echipe" în jurul judecătorului pentru a-l ajuta în activitatea sa de cercetare și/sau pregătirea pentru audiere și/sau redactarea documentelor simple și/sau pregătirea statisticilor?

- 8) Se practică în cadrul instanței dumneavoastră intervizarea (supervizarea între colegi)?

Dacă răspunsul este pozitiv, vă rugăm să ne spuneți a) dacă este o activitate voluntară și/sau un proiect al instanței, și b) dacă poate fi integrată în procesul de evaluare a judecătorului.

Faceți clic aici pentru a introduce text.

Dacă răspunsul este negativ, ați putea explica motivele?

Faceți clic aici pentru a introduce text.

- 9) Judecătorii din instanța dumneavoastră obțin în mod regulat feedback de la o terță parte cu privire la profesia lor de judecător în general sau cu privire la performanța lor în anumite domenii de drept sau în alte domenii (de exemplu, gestionarea audierilor, comportamentul față de părți și așa mai departe)?

Faceți clic aici pentru a introduce text.

Dacă da:

Se oferă feedback cu privire la anumite domenii de drept sau domenii de activitate și, dacă da,

care? Faceți clic aici pentru a introduce text.

Dacă da:

Ați putea să ne furnizați istoricul profesional al terței părți? (adică psihologie, consultant, abilități de limbaj, abilități de limbaj corporal etc.)

Faceți clic aici pentru a introduce text.

- 10) În instanța dumneavoastră, există un sistem în care vi se cere să furnizați feedback altor colegi cu privire la abilitățile lor de judecător?

Faceți clic aici pentru a introduce text.

Dacă da:

Ne-ați putea da detalii despre structura programului, durata și frecvența implementării sale?

Faceți clic aici pentru a introduce text.

Anexa II: Bibliografie:

**Intervizarea:

Olanda:

Studii și rapoarte:

CONSILIUL JUDICIAR OLANDEZ, « The judiciary system in the Netherlands - The judge looks in the mirror », august 2010;

CONSILIUL JUDICIAR OLANDEZ, “Quality of the judicial system in The Netherlands”, martie 2008;

ECOLE NATIONAL D'ADMINISTRATION, Philip LANGBROEK, « Entre responsabilisation et indépendance des magistrats : la réorganisation du système judiciaire des Pays Bas », REVUE FRANCAISE D'ADMINISTRATION PUBLIQUE n°125, 2008 ;

Site-uri web:

www.Rechtspraak.nl (Consiliul Olandez al Justiției)

www.justitie.nl (Ministerul Justiției din Olanda)

www.ssr.nl (Centrul național olandez de instruire pentru judecători)

Franța:

Studii și rapoarte:

ECOLE NATIONALE DE LA MAGISTRATURE, “La Charte de l'intervision” et “La grille d'observation”, 2008, PDF ;

Cour d'Appel de Lyon, Tribunal de Grande Instance de Roanne, « Compte rendu de la mise en œuvre de l'intervision au Tribunal de Grande Instance de Roanne », 2007, PDF ;

Michaël JANAS et Julien SIMON-DELCROS, « Un magistrat dans le miroir » : pratique de l'intervision entre magistrats, LA GAZETTE DU PALAIS – LEXTENSO, 2010, n°299, p. 12 ;

INSTITUT DES HAUTES ETUDES SUR LA JUSTICE – Antoine GARAPON, Sylvie PERDRIOLLE, Boris BERNABE et Charles KADRI, « La Prudence et l'Autorité : l'office du juge au XXIème siècle », MAI 2013, PDF ;

Pierre DELMAS GOYON, « Le juge du XXIème siècle : Un citoyen acteur, une équipe de justice », DECEMBRE 2013, PDF ;

Didier MARSHALL, «L'intervision ou comment améliorer la pratique des magistrats», LES CAHIERS DE LA JUSTICE, Dalloz, 2010

ASSEMBLEE NATIONALE, Rapport de la Commission d'enquête «chargée de rechercher les causes des dysfonctionnements de la justice dans l'affaire dite d'Outreau et de formuler des propositions pour éviter leur renouvellement», 2006, PDF;

Site-uri web:

www.enm.justice.fr

www.ca-lyon.justice.fr

www.ca-caen.justice.fr

www.assemblee-nationale.fr

Alte țări:

Loïc Cadiet, Jean-Paul Jean, Hélène Pauliat, Aurélie Binet-Grosclaude, Caroline Foulquier. Rapport « Mieux administrer la justice en interne et dans les pays du Conseil de l'Europe pour mieux juger » (MAJICE), 2012. HAL ;

Analiză critică:

JORDI BLANES I VIDAL and CLARE LEAVER, "Bias in Open Peer-Review: Evidence from the English Superior Courts", 2015, THE JOURNAL OF LAW, ECONOMICS AND ORGANISATION.

ECOLE NATIONALE DE LA MAGISTRATURE, "La Charte de l'intervision" et "La grille d'observation", 2008, PDF;

** Grupuri de discuții, bloguri, instrumente de sprijinire a deciziilor și reuniuni privind jurisprudența:

Studii și rapoarte:

HARAK Mehdi, « Le partage des connaissances au sein de la magistrature », annexe au rapport de l'IHEJ « Juges et procureurs au XXIème siècle », mai 2013 ;

PRAX Jean Yves, « Le Manuel du Knowledge Management », DUNOD, 2003 ;

SUSSKIND Richard, « Transformating the law, Essays on echnology, justice and the legal marketplace », Oxford University Press, 2000;

VEYRE Lisa, « Les listes de discussion entre magistrats : vers une nouvelle forme de création et d'unification de la jurisprudence ? », La semaine juridique – édition général n°27, 2017 ;

GARDEY DE SOOS Blandine, « Les nouveaux défis du magistrat 2.0 ou la création d'outils d'aide à la rédaction pour le juge civil », Lettre Union Syndicale des Magistrats « Le nouveau pouvoir judiciaire », juin 2017;

TENDANCE DROIT, « Les magistrats et la nouvelle culture judiciaire », La semaine juridique, édition générale n°43, 2012 ;

Instanțele din jurisdicția Curții de Apel din Rovaniemi, Finlanda, «Quality project in the courts in the jurisdiction of the court of appeal of Rovaniemi, 1999;

Site-uri web:

www.juecesdemocracia.es (Asociația spaniolă a judecătorilor pentru democrație);

** Etică pozitivă:

Legea organică din 8 august 2016 privind garanțiile legale, obligațiile etice și recrutarea judecătorilor și a Consiliului Superior al Magistraturii; Raport anual 2016, Consiliul Superior al Magistraturii din Franța, www.conseil-supérieur-magistrature.fr

Site-uri web:

www.conseil-supérieur-magistrature.fr (Consiliul Suprem al Justiției din Franța);

www.csj.be (Înaltul Consiliu Judiciar din Belgia);

www.justice.belgium.be (Consiliul consultativ judiciar - Serviciul public federal belgian);

www.cjc-ccm.gc.ca (Consiliul judiciar canadian);

Articole:

Rolul eticii judiciare în administrația instanțelor de la stabilirea obiectivelor până la implementarea practică; Mindaugas Šimonis în Baltic Journal of Law and Politic:

<https://www.degruyter.com/downloadpdf/j/bjlp.2017.10.issue-1/bjlp-2017-0004/bjlp-2017-0004.pdf>.

** Gestionarea emoțiilor și a stresului:

Studii și rapoarte:

FLINDERS UNIVERSITY, Sharyn Roach Anleu et Kathy Mack, « Le quotidien des magistrats et le travail émotionnel », Les cahiers de la justice, 2014 p.27 ;

COMMISSION DE MODERNISATION DE L'ORDRE JUDICIAIRE, SPF Belgique, Rapport « La charge psychosociale au sein de l'ordre judiciaire », 2011 ;

BAZEX Hélène, « Le stress des magistrats: Quelle analyse? Quel accompagnement? », Les cahiers de la justice, 2011;

Site-uri web:

www.ssr.nl (Centrul național olandez de instruire pentru judecători);

www.enm.justice.fr (Școala Națională a Magistraturii Franceze);

www.jcp.ca (Program de consultare judiciară; Canada);

www.cjc-ccm.gc.ca (Consiliul judiciar canadian);